

Nederlands Symfonie *Orkest*

HET orkest van het oosten

JAARVERSLAG 2011

Inhoudsopgave

Voorwoord

1. Het Bestuursverslag	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Raad van Toezicht en Bestuur	6
1.3 Personeel en organisatie	7
1.4 Sponsoring	9
2. Het activiteitenverslag	11
2.1 Repertoire algemeen	11
2.2 Repertoire specifiek	11
2.3 Bijzondere Projecten	12
2.4 Dirigenten en solisten	14
2.5 Podia	15
2.6 Samenwerking	15
2.7 Educatie	19
2.8 Stichting Vrienden van het Nederlands Symfonieorkest	20
3 Jaarrekening	22
3.1 Balans 2011	22
3.2 Functionele exploitatierekening 2011	23
3.3 Algemene toelichting	24
3.4 Grondslagen voor de bepaling van het exploitatieresultaat	25
3.5 Toelichting op de balans 2011	27
3.6 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	34
3.7 Toelichting op de functionele exploitatierekening 2011	35
4. Overige gegevens	42
4.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	42
5. Prestatieoverzicht	45
6. Model samenstelling Raad van Toezicht en Bestuur per 31-12-2011	46
7. Samenstelling diverse organen en musici per 31-12-2011	47
Bijlage 1: Verslag Raad van Toezicht	49
Bijlage 2: Recencies	51

VOORWOORD

Voor u ligt het jaarverslag en jaarrekening over het jaar 2011 van het Nederlands Symfonieorkest. Een jaar waarin er definitief een andere wind in cultuurland ging waaien. Een "kansrijke" wind waarvan het orkest voluit wil profiteren en daartoe ook mogelijkheden ziet. De weerslag daarvan treft U in dit verslag aan.

Ik wens U daarbij veel leesplezier toe.

Harm G. Mannak
Algemeen directeur
Bestuurder

1. HET BESTUURSVERSLAG

1.1 Inleiding

Het verslagjaar 2011 is het jaar van de definitieve ommekeer geweest. Een jaar waarbij cultureel ondernemerschap en artistieke prestaties van groot belang zijn geweest.

In 2011 is het orkest geconfronteerd met een bezuinigingsronde van 40% op de rijkssubsidie per 2013. Tegelijk is voor ons nieuwe bedrijfsmodel groot draagvlak en financiële betrokkenheid gecreëerd bij private investeerders en de provincie Overijssel. Tot slot veranderde het orkest de naam in Nederlands Symfonieorkest om de groeiambitie een extra impuls te geven.

De opnames van de negen Beethoven symfonieën zijn in 2011 afgerond. Daarmee is een uniek document beschikbaar waarin de vruchtbare samenwerking tussen chef-dirigent Jan Willem de Vriend en de musici is vastgelegd. Die samenwerking leidde ook tot interesse van de publieke omroep in het orkest. In 2011 startten de opnames van een viertal programma's die worden uitgezonden in het voorjaar van 2012. Hierin wordt "het verhaal van de klassieke muziek" op bijzondere wijze verteld en getoond.

Binnen de orkestorganisatie bestaat een groot draagvlak voor de nieuwe manier van denken en het belang van cultureel ondernemerschap. De ingezette cultuurverandering werpt dan ook zijn vruchten af. Musici en medewerkers doen op alle fronten mee aan nieuwe ontwikkelingen en initiatieven. Nieuwe ensembles zien het licht en nieuwe markten worden betreden. Het bewustzijn dat het Nederlands Symfonieorkest een maatschappelijk belang dient, neemt steeds verder toe en motiveert in hoge mate. De in de sector voelbare onrust gaat gelukkig aan het orkest voorbij.

In het verslagjaar 2011 is de Personeelsvoorziening Nederlandse Orkesten BV opgericht, een 100% dochter van de stichting Nederlands Symfonieorkest. Nieuwe medewerkers krijgen in plaats van in de stichting een dienstverband met de BV. In deze onderneming heeft men een rechtspositie zoals iedere reguliere werknemer in Nederland. Ook is de aanzet gegeven om te komen tot een eigen bedrijfs-CAO/reglement. In januari 2012 is hierover overeenstemming bereikt.

In het verslagjaar is ook de stichting Patronaat Nederlands Symfonieorkest, met als volle dochter een projectmanagement BV i.o. opgericht. Beide juridische entiteiten zijn nodig bij de realisatie en implementatie van het nieuwe bedrijfsmodel en zijn ingericht volgens de regels van 'cultural governance'. Dit heeft tot gevolg dat de reguliere orkestactiviteiten plaatsvinden in de stichting Nederlands Symfonieorkest en alle nieuwe activiteiten, voortkomend uit de negen projecten waaruit het bedrijfsmodel is opgebouwd, elders worden ondergebracht. Op die manier is een zuivere toerekening van kosten, opbrengsten en subsidies mogelijk. De in dit jaarverslag gepresenteerde jaarrekening is op basis van vorenstaande tot stand gekomen.

De resultaten van het Nederland Symfonieorkest in 2011:

Omzet	stijging van 6% van € 7.4 mio in 2010 naar € 7.9 mio in 2011
Publiek	groei van ruim 27% van 143.230 in 2010 naar 182.881* in 2011
Activiteiten	groei van bijna 7% van 307 in 2010 naar 327 in 2011
Resultaat	stijging van 392.074 van -299.511 in 2010 naar 92.563 in 2011

*In deze cijfers zijn de drie live tv uitzendingen van RTV Oost niet meegerekend. Gemiddelde kijkdichtheid van deze uitzendingen was 26.000 per uitzending.

De diverse orkestactiviteiten hebben 182.881 mensen bereikt. Dit is ruim 27% meer publiek ten opzichte van de 143.230 contacten in 2010. Deze toename komt voort uit een uitbreiding van het aantal activiteiten van het orkest en de ontwikkeling en uitvoering van een aantal grote, bijzondere en educatieve projecten zoals "Het concert voor Rafiq".

Na invoering van een nieuwe marketingaanpak begin 2011 is de verkoop van concertabonnementen in het tweede gedeelte van het verslagjaar, het seizoen 2011/2012, explosief gestegen, van 582 series in 2010 naar 1178 series in 2011. In de standplaats Enschede nam het aantal abonnementen met zo'n 70% toe. In de vaste speelplaatsen Zwolle en Deventer zijn drie tot vier keer zoveel abonnementen verkocht als in het voorgaande jaar. Het aanbieden van interessante kortingen en een aantal andere voordelen, ondersteund met een gerichte marketingcampagne, heeft zijn vruchten afgeworpen. Dit is overigens tegen de landelijke trend in. Doel van deze marketingaanpak is om zoveel mogelijk vaste bezoekers aan het orkest te binden en de basis-zaalbezetting per concert te vergroten. Op termijn kunnen daardoor de kosten voor incidentele marketing naar beneden en neemt de stabiliteit van de omzet en de organisatie toe. Bij het ontwikkelen van de lange termijn marketingstrategie wordt het Nederlands Symfonieorkest geadviseerd door een Zweeds bureau dat gespecialiseerd is in cultuurmarketing.

In artistiek opzicht kan zeker worden gesproken van wederom een goed jaar. Zoals eerder gemeld is de Beethoven cyclus afgerond en zijn we bovendien begonnen met de opnames van de grote symfonieën van Mendelssohn. Het contract met chef-dirigent en artistiek leider Jan Willem de Vriend is in 2011 verlengd tot 2016. Verder wist het orkest met een boeiende programmering nieuw publiek aan zich te binden. Het meest in het oog springend daarbij zijn het "Paperconcerto" en het "Waterconcerto" van Tan Dun. Deze componist van wereldfaam leidde zelf het orkest en wist daarmee volle zalen te trekken, met voornamelijk jonger publiek.

Twee gebeurtenissen in het verslagjaar mogen niet onbenoemd blijven:

- In oktober wijzigde het Orkest van het Oosten haar naam in het Nederlands Symfonieorkest, de Nederlandse vertaling van haar in het buitenland gebruikte naam The Netherlands Symphony Orchestra. De naam is daarmee in lijn gebracht met de ambities die het orkest heeft geformuleerd. Bovendien biedt de naam meer mogelijkheden op het gebied van sponsoring en mecenaat. Bij de introductie is benadrukt dat de groei van het orkest vooral in de provincie Overijssel, de thuisbasis, zal plaatsvinden. Om die reden is ervoor gekozen de toevoeging "HET orkest van het oosten" op te nemen.
- Op 21 december van het verslagjaar besloot Provinciale Staten van Overijssel een bedrag van € 5 mio toe te kennen als eerste stap in het beëindigen van de subsidierelatie die zij met het orkest heeft. In 2012 bestaat de mogelijkheid nog een aanvullende aanvraag voor een bedrag tussen de € 3 en € 5 mio in te dienen. Daarmee is de weg vrijgekomen om het nieuwe bedrijfsmodel volledig te implementeren en tevens overbruggingsfinanciering te hebben vanaf 2013 wanneer het Rijk de 40% reductie op de subsidie toepast en het eigen verdienvermogen van het orkest nog niet voldoende is gegroeid. In 2018 is voorzien dat dit verdienvermogen zodanig zal zijn dat met een subsidieniveau van € 3,5 mio adequaat kan worden gewerkt.

Het bestuursverslag startte met de "definitieve ommkeer" en sluit daarmee ook af. Het Nederlands Symfonieorkest streeft een kleinere subsidieafhankelijkheid na om haar missie blijvend gestalte te kunnen geven: "Met het op tal van manieren en in tal van vormen vertellen van het 'verhaal van de klassieke muziek' een bijdrage leveren aan een

samenleving die op zoek is naar nieuwe zingeving en inspiratie". Het culturele erfgoed dat het orkest koestert en vertolkt biedt die mogelijkheid. Onze opdracht is om ervoor zorg te dragen dat de "taal" van Mozart, Beethoven, Brahms, Mahler en vele anderen weer wordt "verstaan" en dienstbaar wordt en is aan deze tijd.

Raad van Toezicht en Bestuur danken de diverse overheden, sponsors, businessclub en vrienden voor hun ondersteuning van het orkest en de onmisbare rol die zij voor de continuïteit van het orkest hebben. Zij dankt de musici en medewerkers van het orkest voor hun inzet in het verslagjaar. De geleverde prestaties in 2011 vormen opnieuw een uitstekende uitgangspunt voor 2012 en de jaren daarna.

1.2 Raad van Toezicht en Bestuur

De Raad van Toezicht bestond per 31 december 2011 uit de heer mr. H.W. Kesler, voorzitter, de heer H.J. Hazewinkel RA, mevrouw G.C. Huisman MBA, de heer drs. J.W. Lintsen; de heer dr. G.P. Molhoek, en op voordracht van de Ondernemingsraad de heer drs. H. Leisink.

De Raad van Toezicht vergaderde 5 keer in het verslagjaar. Bijlage 1 geeft een kort overzicht van de belangrijkste onderwerpen die aan de orde kwamen.

De directie werd gevoerd door de heer H.G. Mannak, bestuurder.

1.2.1 Verantwoording inzake Code Cultural Governance

De Stichting Nederlands Symfonieorkest wordt sinds 1 juli 2009 bestuurd volgens het raad-van-toezicht-model, daarvoor het bestuur-model.

De Stichting Nederlands Symfonieorkest onderschrijft de Principes en *Best Practice* Bepalingen van het raad-van-toezicht-model, zoals beschreven in de *Code Cultural Governance* en past deze toe.

De checklist inzake de principes *Code Cultural Governance* wordt gehanteerd en conform toegepast.

1.2.2 Risicoprofiel

De belangrijkste risico's die zich in het verslagjaar hebben voorgedaan.

1. Publieksinkomsten versus activiteitenlasten
 - a. De aannames die bij het opzetten van de programmering zijn gemaakt (september 2010) zijn onder druk komen te staan van de BTW verhoging en een toenemende terughoudendheid van de consument.
 - b. Ingrijpen in de activiteitenlasten is vaak problematisch vanwege de contractuele verplichtingen die ruim voor uitvoeringsdatum zijn aangegaan.
 - c. Heldere, tijdige en adequate management informatie moet hier het juiste inzicht en de juiste tools bieden.
2. De afhankelijkheid van het rijksbeleid inzake de cultuur in Nederland brengt risico's met zich mee.
 - a. Het nieuw ontwikkelde bedrijfsmodel moet eraan bijdragen dat het orkest minder afhankelijk wordt van subsidies. Met steun van private investeerders en de provincie Overijssel krijgt het orkest de gelegenheid dat model te implementeren en daarvoor bewijslast te realiseren.
 - b. Dit maakt het mogelijk meer bedrijfsmatig het risicomanagement in te richten en daarnaar te handelen.

1.3 Personeel en organisatie

1.3.1 Algemeen

In 2011 heeft de optimistische en realistische opstelling van directie, musici en stafmedewerkers binnen het Nederlands Symfonieorkest geleid tot een groot aantal maatregelen om te anticiperen op veranderende omstandigheden in de Kunstensector.

Naar aanleiding van de toelichting medio november 2010 van de heer Halbe Zijlstra (staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) op toekomstige financieringsvoorwaarden voor de regionale orkesten, is in 2011 een vacaturestop afgekondigd voor vaste aanstellingen.

Omdat Marketing, Sponsorwerving en Subsidiemanagement dominante functionaliteiten zijn voor het welslagen van het Nederlands Symfonieorkest is de personele bezetting in 2011 op deze terreinen versterkt met medewerkers die expertkennis combineren met liefde voor klassieke muziek.

Het Nederlands Symfonieorkest heeft besloten om vooral vanuit de eigen identiteit en marktpositie te werken aan alternatieve financieringsbronnen, strategische keuzen in HR-beleid en een groot aantal projecten. In de projecten worden de diensten die het Orkest biedt verbreed en geschikt gemaakt voor projectfinanciering.

Gedurende het jaar 2011 zijn op vrijwillige basis de loopbaangesprekken voortgezet. In de organisatie van de verschillende projecten is rekening gehouden met de talenten en ambities van orkestleden, die, naast het musiceren, kunnen worden benut om een bijdrage te leveren aan de continuïteit van de organisatie. De geboden kansen in een breder takenpakket zijn door musici gemotiveerd opgepakt.

Door tevens afspraken te maken op het terrein van integraal personeelsbeleid is de directe communicatie tussen leidinggevend en musici verstevigd. Directe communicatie wordt beschouwd als een belangrijke voorwaarde om flexibiliteit en ondernemerschap te ondersteunen.

Om ervoor te zorgen dat het orkest kwalitatief en formatief op sterkte blijft, terwijl geen vaste arbeidsovereenkomsten meer kunnen worden aangegaan, is de strategische keuze gemaakt over te gaan tot oprichting van de Personeelsvoorziening Nederlandse Orkesten BV. Tevens is in een zeer goede sfeer en samenwerking met de Ondernemingsraad een nieuwe organisatiegebonden CAO tot stand gekomen. Dit illustreert de ondernemende en zelfbewuste houding van het personeel van het Nederlands Symfonieorkest.

1.3.2 Arbo-beleid

In 2010 werd het verlagen van het ziekteverzuim onder medewerkers tot speerpunt gekozen. Met een aantal medewerkers die frequent verzuim lieten zien, is persoonlijk gesproken om te onderzoeken of hieraan iets kan worden beïnvloed vanuit de werksituatie.

De Birkmantest heeft een aantal medewerkers inzicht gegeven in stressfactoren in hun dagelijks werk. In geval van langdurig verzuim is actief gezocht naar vervangende werkzaamheden om een groeiende afstand tot de werksituatie te voorkomen. Via teamsessies, onder psychologische begeleiding, is aan de samenwerking gewerkt.

Het contract voor gehoorbescherming voor alle musici is in 2011 verder geïmplementeerd. Medewerkers maken gebruik van de persoonlijke pas om audiometrisch onderzoek en onderhoud aan gehoorbescherming op maat te laten uitvoeren

De cijfers in 2011 laten zien, dat goede resultaten zijn behaald. De verzuimcijfers liggen onder het landelijk gemiddelde.

Ziekteverzuim	<u>2010</u>	<u>2011</u>
Verzuimpercentage totaal:	3,4%	3,35%
Aantal ziekmeldingen:	115	90
Gemiddeld aantal verzuimdagen:	12,14	16,39

1.3.3 Personeelsbestand

Per 31 december 2011 kent het Nederlands Symfonieorkest geen vacatures voor orkestleden. Op kantoor deden zich 3 vacatures voor.

In 2011 hebben 4 vaste medewerkers het orkest verlaten en zijn 2 mensen in dienst getreden.

Per 31 december 2011 bedroeg het totale personeelsbestand van het orkest 62,90 fte; het personeelsbestand van kantoor 14,44 fte.

In totaal bedroeg het totale personeelsbestand 77,34 fte; dit was als volgt samengesteld:

1. 57 voltijds en 34 deeltijd aanstellingen
2. 91 personen, zijnde 46 mannen en 45 vrouwen
3. ultimo 2011 waren er 74 musici, zijnde 39 mannen en 35 vrouwen
4. Het orkest zelf bestond uit 74 personen, waarvan 50 voltijds en 24 in deeltijd

Het kantoorpersoneel (exclusief bestuur en HR advies) bestaat uit 17 personen en kende de volgende samenstelling:

1. 7 fulltimers en 10 deeltijders
2. 7 mannen en 10 vrouwen
3. Totaal 14,44 fte

1.3.4 Medezeggenschap

In de OR vergaderingen zijn de volgende onderwerpen aan de orde gekomen:

- Bedrijfs-cao Nederlands Symfonieorkest
- Adviesaanvraag Personeelsvoorziening Nederlandse Orkesten BV
- Implementatie nieuw bedrijfsmodel
- Contract Chef-dirigent
- Samenwerking met Het Gelders Orkest
- Verkiezing van de OR
- Jaarplanning seizoen 2011-2012
- Beleidsplan 2013-2016

1.3.5 Rechtspositie

In het verslagjaar is begonnen met de onderhandelingen om te komen tot een nieuwe bedrijfs cao. De voortgang daarvan verloopt voorspoedig.

1.3.6 Jubilea

Het Nederlandse Symfonieorkest vierde in het verslagjaar de volgende jubilea:

40 jaar in dienst: de heer R.G. Schepel

25 jaar in dienst: mevrouw M.C. van Vliet, de heer J. van Nellestijn, mevrouw S.A. Kingma, de heer R.M.A. Geesing, mevrouw M.T. Herrman, de heer W. Skorupski

12,5 jaar in dienst: mevrouw M.C.T. Reehuis.

1.4 Sponsoring

Sponsors

Agfra Holding heeft haar contract met het Nederlands Symfonieorkest verlengd met 1 seizoen, met bespreekmogelijkheid voor verlenging na afloop in 2012. Het contract afgesloten met CCI Boekelo loopt nog tot eind 2012. Daarnaast heeft het Nederlands Symfonieorkest Urenco, OAD en Albers De Vries Communicatie als nieuwe sponsors aan zich weten te binden. Urenco en OAD hebben een contract afgesloten voor een periode van 3 seizoenen en Albers De Vries Communicatie voor een periode van 1 seizoen, met bespreekmogelijkheden voor verlenging na afloop in 2012. In 2011 bedroegen de opbrengsten aan sponsorgelden € 120.000,-

Partnerschappen

Alle lopende Partnercontracten zijn met 1 seizoen verlengd. In juli 2011 is er 1 nieuwe partner toegetreden. De partnercontracten vertegenwoordigen een bedrag van € 4.400,-.

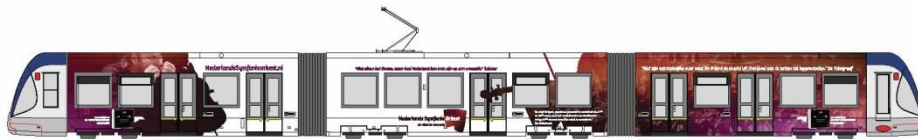
Donaties

In het jaar 2011 heeft zich een aantal schenkers gemeld bij het Nederlands Symfonieorkest. Voor 3 van de 4 schenkers is een schenkingsovereenkomst opgesteld en notarieel gepasseerd.

Daarnaast ontvangt het orkest schenkingen van de Apollo Sociëteit alsmede de Business Sociëteit Pecunia Artibus.

Van de Vrienden van de Stichting Nederlands Symfonieorkest heeft het Orkest een substantiële bijdrage mogen ontvangen voor educatieve doeleinden.

Het totaal aan sponsoring en schenkingen over 2011 bedraagt € 227.000,-.

Vastgesteld op 19 maart 2012, namens het bestuur van de Stichting Nederlands Symfonieorkest.

H.G. Mannak, bestuurder:

Goedgekeurd op 19 maart 2012, namens de Raad van Toezicht van het Nederlands Symfonieorkest:

Mr. H.W. Kesler, voorzitter:

Drs. J.W. Lintsen, vicevoorzitter:

H.J. Hazewinkel RA:

Mevrouw G.C. Huisman MBA:

Drs. H. Leisink:

Dr. G.P. Molhoek:

2. HET ACTIVITEITENVERSLAG

2.1 Repertoire algemeen

De repertoire keuzes die in 2011 zijn gemaakt hebben voor een belangrijk deel hun grond in het meesterschap van chef-dirigent Jan-Willem de Vriend. Hij zet zich in om het publiek te laten kennismaken met bekende werken in een "nieuwe jas" en het verhaal dat er achter zit. Onder andere leidt dit tot CD-projecten zoals de Beethoven-serie.

2.2 Repertoire specifiek

2.2.1 Groot symfonisch en romantisch repertoire

Zes programma's waren er te genieten waarbij het orkest zich in volle omvang - en soms meer dan dat - presenteerde. Te noemen zijn: Saint-Saëns-Orgelsymfonie, Brahms 2e Symfonie, Schumann Symfonie nr.1, Beethoven 9 en Mendelssohn's Lobgesang, zijn 2^e Symfonie.

2.2.2 Weense Klassieken

Telkens terugkerend zijn de meesterwerken uit deze stijlperiode zoals Haydn's Symfonie nr.6 "Le Matin", Mozart's Pianoconcerten nrs.10, 17, 20, 23 en 26, Mozart Symfonie nr.39 "Praagse", Beethovens 2^e Pianoconcert en 9^e Symfonie, en van Schubert die ook wel tot deze stijlperiode gerekend mag worden, zijn eveneens 9^e Symfonie.

2.2.3 20^e eeuw

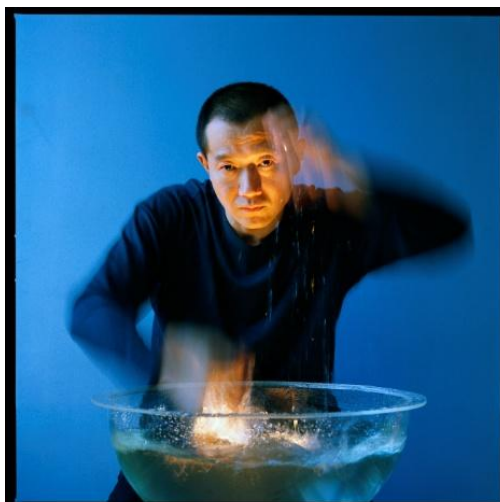
Uit deze periode werden diverse werken gepresenteerd, onder meer: Sjostakovitsj Symfonie nr. 11, Tan Dun Water- en Paperconcerto, Britten Violconcert, Kabalewski Komediantsuite, Piazzolla, Kioulaphides Mandolinewerkje en Serocki Tromboneconcert.

2.2.4 Nederlands Repertoire

Van Nederlandse bodem waren Van Anrooy-Piet Hein Rhapsodie, Verhulst-Symfonie, Johan Wagenaar Overture De filosofische Prinses en Rick Peperkamp-Tromboneconcert.

2.2.5 Premières

Een Nederlandse première bracht het Nederlands Symfonieorkest met de uitvoering van Tan Dun-Waterconcerto en Rick Peperkamp-Tromboneconcert.

2.2.6 Periode-instrumenten

Het huidige klankidee van het Nederlands Symfonieorkest voor de stijlperiode van de Weense Klassieken en de Vroeg Romantiek, is het resultaat van intensief werken van het orkest met zijn chef-dirigent. Met gebruikmaking van diens kennis en van periode-instrumenten voor wat betreft hoorns, trompetten, trombones en pauken is een eigen klankbeeld gerealiseerd. De gebruikmaking van houten fluiten heeft een zeer positieve uitwerking op de klank van de houtblazergroep. Dit voor het orkest nieuwe geluid is internationaal herkend gezien de vele zeer positieve beoordelingen van inmiddels uitgebrachte CD's. In dit boekjaar werden deze instrumenten gebruikt in werken van Mozart, Beethoven, Schubert en Mendelssohn, alle onder leiding van Jan Willem de Vriend.

2.3 Bijzondere Projecten

2.3.1 Nieuwjaarsconcert

Elk jaar probeert het Nederlands Symfonieorkest hier een bijzonder concert van te maken met toegankelijke en feestelijke muziek. Een (muzikale) grap hoort er ook bij en met editie 2011 zorgde de Nederlandse Trombonevirtuoos Jörgen van Rijen voor de vrolijke noot.

2.3.2 Tan Dun Festival

In de 3^e week van maart was de internationaal befaamde en zowel Oscar als Grammy Award winnaar componist/dirigent Tan Dun gast van het orkest. Onder zijn leiding voerde het orkest 3 van zijn werken uit. Dat waren Water Concerto, Paper Concerto en Internet Symphony nr.1. In totaal werden er 3 concerten uitgevoerd, alle met grote bijval van het publiek.

2.3.3 Openluchtconcerten

Steeds vaker treedt het orkest op in de openlucht en bereikt daarmee een publiek dat anders niet zo snel naar de concertzaal gaat. In 2011 waren het er in totaal 5 openlucht optredens. Zo is er het inmiddels traditie geworden optreden van het orkest op de Enschedese manifestatie 'Kunst in het Volkspark' op de tweede zondag in juni. Hier zijn twee optredens gegeven wegens overweldigende belangstelling. Daags ervoor liet het orkest zich zien op twee plaatsen in de binnenstad van Enschede in zogenoemde 'flashmobs'. In juli is Beethovens 9^e Symfonie tweemaal in de openlucht ten gehore gebracht: Oude Markt te Enschede en Aasee Münster. En tot slot heeft het orkest meegewerkt aan het Thorbecke Festival in Zwolle.

Fotograaf: Nick van Ormondt

2.3.4 Besloten concerten

Vier besloten optredens heeft het orkest in 2011 gerealiseerd. In de Nieuwjaarsperiode is de traditionele Nieuwjaarsreceptie van ABN-AMRO/Nationaal Muziekkwartier muzikaal opgeluisterd. In februari heeft een optreden plaatsgevonden in Zwolle voor de Gedeputeerde Staten van de Provincie Overijssel met haar genodigden. Ook is in het najaar een concert voor de gasten van Crematoria Twente/Oost Nederland uitgevoerd. Tot slot is het muzikale gedeelte verzorgd voor de Dies Natalis van Universiteit Twente, in aanwezigheid van HM Koningin Beatrix.

2.3.5 Benefietconcert

In samenwerking met Universiteit Twente en VU Medisch Centrum Amsterdam heeft het Nederlands Symfonieorkest Beethovens Symfonie nr. 9 uitgevoerd op de Oude Markt in Enschede en daarmee geld ingezameld voor de Stichting Nanocancer.

2.3.6 Radio

De belangstelling voor het orkest vanuit de publieke omroep bestond uit verschillende registraties en interviews. Naast La voix humaine/I'Heure Espagnol en Siegfried die beide geregistreerd zijn voor de NPS zijn er twee registraties geweest: begin maart Mahler I voor de AVRO en medio juli Beethoven IX voor de KRO alsmede Enschede FM.

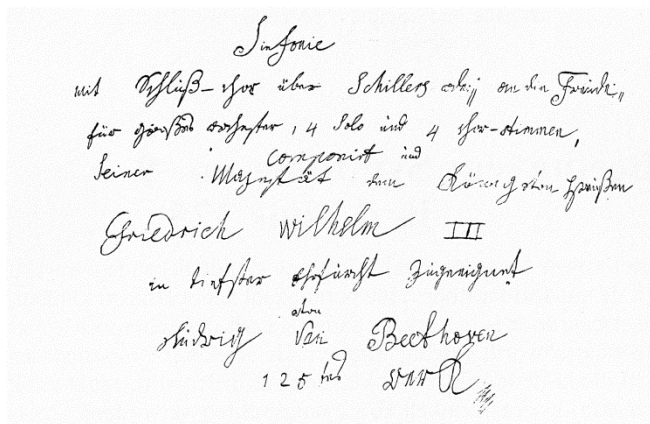
Op Classic FM wordt veel aandacht besteed aan de CD's van het orkest.

2.3.7 TV

Het benefietconcert op de Oude Markt in juli met Beethoven 9 is live door TV Enschede geregistreerd. Het Thorbecke festival in Zwolle is live door RTV Oost uitgezonden, inclusief een interview met de artistiek leider.

2.3.8 CD opnames

Anders dan in het verleden houdt het orkest zich de laatste jaren met succes bezig met het opnemen van CD's voor twee commerciële labels te weten CPO en Challenge Classics. In 2011 hebben er registraties plaatsgevonden van Beethoven Symfonie nr. 9. Hiermee is de Beethovencyclus afgesloten.

Met Challenge Classics is ook een nieuw CD-project gestart in december: Mendelssohn-Symfonie nr.2 als eerste in de reeks van complete symfonieën van deze componist onder leiding van Jan Willem de Vriend.

Voor CPO is ook een nieuw project begonnen: het complete symfonisch oeuvre van Hendrik Andriessen onder leiding van David Porcelijn. Internationaal trekken de inmiddels gereleasde CD's sterk de aandacht en is vooral de internationale pers zeer lovend daarover. In diverse radioprogramma's en andere media kregen de CD's van het orkest positieve bijval.

2.4 Dirigenten en solisten

2.4.1 Dirigenten

In totaal 32 concerten in 7 producties van het orkest zijn in 2011 geleid door chef-dirigent Jan Willem de Vriend. Vaste gastdirigent Mark Shanahan was in 2011 actief in 1 productie met 3 concerten. Terugkerende gastdirigenten waren: Jacob Slagter, Robbert van Steijn, Massimo Quarta, Klaas Stok, Bas Wieggers en Daniël Raiskin allen met 1 productie en in totaal 22 concerten. Nieuwe gastdirigenten waren: Tan Dun, George Tchitchinadze, Jean Bernhard Pommier, Theo Wolters, Gordan Nikolic en Thomas Trachsel. Ook zij deden allemaal 1 productie met in totaal 21 concerten.

2.4.2 Solisten

In 14 producties zijn in totaal 22 solisten opgetreden. Onder de solisten een aantal internationaal befaamde solisten: Ronald Brautigam, Jean Bernard Pommier, Natalia Gutman, Antje Weithaas en Birgit Remmert. In totaal waren er 8 zangsolisten, 5 violisten, 5 pianisten, 2 cellisten, 3 trombonisten en 1 mandolinespeler te gast. Van hen hebben er 14 de Nederlandse nationaliteit. Behalve solisten heeft het orkest ook in twee producties een acteur respectievelijk een vertelster te gast gehad.

Jong talent is weer in de gelegenheid gesteld om zich aan het publiek te presenteren zoals de winnaar van het Prinses Christina Concours regio Oost, de mandolinespeler Ferdinand Binnendijk.

2.5 Podia

Standplaats Enschede - in het bijzonder het Muziekcentrum - is het hoofdpodium van het Nederlands Symfonieorkest, daar vinden nagenoeg alle orkestrepitities plaats en worden de concerten gepresenteerd. Dat waren in 2011 in totaal 34 concerten. In de provinciehoofdstad Zwolle zijn 14 concerten gerealiseerd, terwijl Deventer met 10 concerten een goede derde plaats in heeft genomen. Hengelo is vier keer voorzien van een concert. Verder concerteerde het orkest twee maal in Hardenberg en Steenwijk, een maal in Almelo, Goor en Oldenzaal. Buiten de provincie is er in Amsterdam twee maal en Rotterdam, Utrecht en Arnhem een maal opgetreden voor wat betreft concerten. Samen met de Nationale Reisopera is in 10 grote theaters in Nederland opgetreden. In het buitenland betrad het orkest het podium in Münster, Stadtlohn en in Coesfeld voor allemaal eenmalige optredens.

2.6 Samenwerking

2.6.1 Nationaal Muziekkwartier

Het Nationaal Muziekkwartier, waar zes professionele cultuurinstellingen samenwerken en samenwonen, is het culturele hart van de stad Enschede. Dit zijn de Nationale Reisopera, het Nederlands Symfonieorkest, poppodium Atak, De Muziekschool Twente, ArtEZ conservatorium en Podium Twente.

Met het Wilminktheater en Muziekcentrum Enschede wordt samengewerkt op het gebied van programmering, publiciteit en marketing. Gezamenlijk werd het educatieve 'Concert Entree' voortgezet, evenals de openbare repetitie.

Met de Nationale Reisopera zijn in 2011 twee producties gepresenteerd: La Voix humaine/L'heure Espagnol met 11 voorstellingen door heel het land en Die Ring des Nibelungen Zweiter Tag: Siegfried met 6 voorstellingen in Wilminktheater te Enschede.

Er is een succesvolle samenwerking met de ArtEZ Conservatoria van Arnhem, Enschede en Zwolle (ArtEZ) waardoor gekwalificeerde studenten stage kunnen lopen bij de symfonische producties van het Nederlands Symfonieorkest.

Met de Muziekschool Twente is samen de educatieve activiteit De Instrumententuin gerealiseerd. Een nieuw initiatief dat uitermate succesvol bleek te zijn

2.6.2 Muziekhuis van het Oosten

Sinfonietta Aurora

Sinfonietta Aurora is het kamerorkest van het Nederlands Symfonieorkest en bestaat grotendeels uit musici ervan. Met een eigen programmering waarin verrassende verbindingen worden gelegd met andere kunstvormen, industrieel erfgoed en verschillende groepen in de maatschappij, vormt Sinfonietta Aurora een waardevolle aanvulling op de activiteiten van het Nederlands Symfonieorkest. Sinfonietta Aurora geeft concerten op onverwachte locaties en organiseert educatieve projecten.

Baroque Academy of the Netherlands Symphony Orchestra

Dit ensemble, kortweg Banzo genoemd, is ook een deelensemble uit het Nederlands Symfonieorkest. Het legt zich toe op de stijlperiode van de Barok. De strijkinstrumenten zijn voorzien van darmsnaren en worden bespeeld met barokstrijkstokken. In het najaar realiseerde dit ensemble een pilot-project, in de Grote Kerk te Enschede, om Bach's Cantates op zondag weer van de grond te krijgen.

Valerius Ensemble

De samenwerking met dit vooraanstaande kamermuziekensemble, dat grotendeels bestaat uit musici van het Nederlands Symfonieorkest, mondde uit in een met de orkestprogrammering samenhangende programmering.

Stichting Twentse Matthäus

Samen met de Stichting Twentse Matthäus is Bach's Matthäus Passion o.l.v. Klaas Stok voorbereid met een keur aan solisten met groot succes uitgevoerd in Enschede en Oldenzaal.

Consensus Vocalis

Nederlands Symfonieorkest en het semiprofessionele koor Consensus Vocalis hebben de intentie uitgesproken intensief met elkaar samen te werken waarbij het orkest zal bijdragen aan de middelen die nodig zijn bij gezamenlijke projecten.

In 2011 heeft dit tot drie projecten geleid, te weten: J.S. Bach-Matthäus Passion, Beethoven-Symfonie nr. 9 en Mendelssohn-Symfonie nr.2 "Lobgesang"

2.6.3 Overige

Het Gelders Orkest

Met Het Gelders Orkest is samengewerkt door uitwisseling van musici ten tijde van Siegfried. Het Nederlands Symfonieorkest trad op in de serie van Het Gelders Orkest. Ook op het gebied van artistiek management is samengewerkt en is er een intensieve samenwerking op educatief gebied gestart.

Amateurkoorbegeleiding

Het Nederlands Symfonieorkest heeft ook in 2011 de Overijsselse amateurkoren ondersteund. In 6 producties zijn 5 koren begeleid en dit leidde tot in totaal 7 concerten.

Prinses Christina Concours regio Oost

Het Nederlands Symfonieorkest biedt, bij voldoende kwaliteit, de winnaar van dit concours een optreden met het orkest aan. De artistiek manager van het orkest wijst in overleg met enkele leden van de Artistieke Commissie en twee uit het orkest afkomstige juryleden de winnaar aan. Winnaar van de orkestprijs van de editie 2011 was mandolinespeler Ferdinand Binnendijk. Hij zal in seizoen 2011-2012 met het orkest optreden.

Vooropleiding theaterdans van het Stedelijk Lyceum Kottenpark Enschede

Met deze balletopleiding is inmiddels een vaste samenwerking tot stand gekomen die regelmatig uitmondt in een gezamenlijk optreden in de serie "Muziek met een verhaal", op diverse locaties in de provincie. In maart 2011 hebben deze optredens succesvol plaatsgevonden met Delibes' ballet Coppelia.

Nationaal Jeugd Orkest

Sedert jaren biedt het Nederlands Symfonieorkest podium aan deze nationale kweekvijver voor aanstormend jong orkest talent: het Nationaal Jeugd Orkest. Ook in januari 2011 heeft het Nationaal Jeugd Orkest onder leiding van de internationaal befaamde dirigent Martin Sieghart opgetreden met een ambitieus programma in de Woensdagserie van het orkest.

CPO

Classic Production Osnabrück is het CD-label waar het Nederlands Symfonieorkest sinds 2006 nauw mee samenwerkt voor het registreren van orkestwerken van Nederlandse componisten: te weten Julius Röntgen, Jan van Gilse en Hendrik Andriessen. In zomer 2011 werd het Andriessen-project met de registratie van de eerste van drie CD's gestart.

Challenge Classics

Voor dit CD-label worden alle registraties met chef-dirigent Jan Willem de Vriend gerealiseerd. In juli 2011 is met de registratie van Beethoven 9 de cyclus voltooid. Aansluitend is in december de Mendelssohn cyclus gestart met de registratie van de 2^e Symfonie "Lobgesang".

Stichting jeugdwerk Sonnevanck

Sonnevanck en het Orkest hebben in 2011 een intentieverklaring ondertekend in de wens hun krachten te bundelen. Samen zullen zij producties en projecten opzetten om zoveel mogelijk kinderen en jongeren in hoofd en hart te bereiken en ze te verbazen, raken en inspireren met de kracht van vakkundig gespeeld muziektheater.

2.7 Educatie

Het Nederlands Symfonieorkest heeft educatie en participatie tot één van de belangrijkste pijlers van haar beleid gemaakt. Het orkest wil zoveel mogelijk kinderen en jongeren met klassieke muziek in aanraking brengen. Daartoe ontwikkelt het orkest een doorlopende leerlijn muziekeducatie die uit zowel klein- als grootschalige projecten bestaat. Als spil in de provincie heeft het orkest de ambitie op zich genomen om meer coherentie aan te brengen in het educatieve aanbod in de provincie, de effecten ervan te versterken en een aantal initiatieven te bestendigen.

Doordat de educatieve activiteiten van het orkest in 2009-2010 een enorme vlucht hebben genomen, weten steeds meer scholen en culturele partners het orkest te vinden met hun vraag naar educatieve activiteiten. Dit heeft niet alleen geresulteerd in een verdere toename van het aantal educatieve activiteiten van het orkest, maar ook in een grotere spreiding van deze activiteiten tot in de haarvaten van de provincie.

Om een zo breed mogelijk aanbod van educatieve activiteiten te ontwikkelen en die vervolgens ook voor zoveel mogelijke kinderen en jongeren beschikbaar te maken, is het orkest met diverse partners samenwerkingsverbanden aangegaan. Onder andere met onderwijsinstellingen, theaters en concertzalen, muziekscholen in heel Overijssel, amateurgezelschappen, educatiesteunpunten, De Nationale Reisopera, Poppentheater Gnaffel, ArtEZ conservatoria en andere culturele partners. Met Jeugdtheater Sonnevand is een convenant gesloten om jeugdvoorstellingen te ontwikkelen en ook op scholen en in kleine theaterzalen voor jonge doelgroepen te spelen.

Succesvolle educatieve activiteiten (zoals o.a. De Instrumententuin, repetitiebezoeken, 'Muziek met een Verhaal', coachende musici en interactieve schoolconcerten) hebben inmiddels een vaste plek in de orkestagenda gekregen en zijn opgenomen in het curriculum van de scholen. Ook hebben deze activiteiten een vaste plek gekregen in diverse kunstmenu's van educatiesteunpunten in heel Overijssel. Een aantal gemeenten (o.a. Hof van Twente, Hardenberg en Zwarte Waterland) heeft ons interactieve schoolconcert voor al hun basisscholen gefaciliteerd.

De visie op educatie is bij het orkest overigens niet beperkt tot schoolgaande kinderen en jongeren. Het orkest heeft programma's in het aanbod en in ontwikkeling voor diverse oudere en specifieke doelgroepen. Voorbeelden daarvan zijn luistercursussen, lezingen, lunchconcerten, buitenconcerten en workshops.

Uit positieve evaluaties en enthousiaste reacties van leerlingen, ouders, docenten, musici en andere betrokkenen is gebleken dat onze educatieve activiteiten goed aansluiten op de verschillende doelgroepen.

De groei van deze activiteiten in 2011 was daardoor een logisch gevolg. Het orkest voelt zich gesteund en aangemoedigd om de ingeslagen weg te vervolgen en verder te werken aan de verwezenlijking van haar ambities: het doorontwikkelen van een infrastructuur met doorlopende leerlijnen muzikale educatie van primair tot en met secundair onderwijs, met vertakkingen naar de buitenschoolse educatie en naar ondersteunende activiteiten. Zodat alle kinderen en volwassenen in Overijssel de bijzondere kracht van symfonische muziek kunnen ervaren.

2.8 Stichting Vrienden van het Nederlands Symfonieorkest

De Stichting Vrienden van het Nederlands Symfonieorkest heeft in het verslagjaar aandacht besteed aan de volgende activiteiten:

- De organisatie van een Vriendenmuziekreis naar Vlaanderen in het najaar.
- Twee openbare repetities.
- Lezing over Wagner's Siegfried uit de Ring des Nibelungen door Stephan Weber
- "Wilton vertelt": voordracht over de contrabas door Wilton Jongmans, contrabassist van het Orkest.
- Luistercursussen in Enschede (deelname 58 personen) en Zwolle (53 personen).
- Voorbereidingen voor een Vriendenorkestdag in september 2012.

* Naast het vorenstaande dient vermeld te worden dat de Stichting een bedrag van € 40.000,- heeft bijgedragen met als bestemming 'educatieve doeleinden'.

- ✧ De Stichting heeft tevens een bedrag van € 2500,- bijgedragen aan de CD-registratie van de zogenoemde 'Night of Brass'.
- ✧ Voor de zogenoemde Begunstigers+ uit de kring van Vrienden is de Lisztavond benut om hen speciaal te danken voor hun bijdragen aan het Orkest.

Beleidsvoornemens 2012

Het bestuur is voornemens komend jaar op 15 september een Vriendenorkestdag te organiseren in Zwolle (De Spiegel).

Doelstelling van die dag is om Vrienden en Orkest bij elkaar te brengen om een aantal muzikale activiteiten te ontwikkelen met deelname van zowel leden van het Orkest en Vrienden: gezamenlijk musiceren, een flashmob uitvoeren in Zwolle, instuderen van een Vriendenlied enzovoorts. De dag zal worden beëindigd met het jaarlijks terugkerend Vriendenconcert, waar ook het op die dag ingestudeerde Vriendenlied in première zal gaan.

De organisatie van deze Vriendenorkestdag is ook zeker bedoeld om – naast bovenstaande inhoudelijke doelstellingen – jonge mensen (familie van oudere Vrienden bijv.) te bereiken die met het Orkest willen musiceren en langs die lijn worden binnengevoerd in de Stichting Vrienden. Aan de publicitaire kant van de organisatie zal vanwege met name die doelstelling ruime aandacht worden gegeven.

Over de organisatie van een nieuwe Vriendenmuziekreis wordt nog overleg gevoerd met zowel de leiding van het Orkest als de OAD, die als sponsor van het Orkest betrokken is en waarmee de Stichting inmiddels goede verbindingen heeft opgebouwd.

Ten slotte moet hier worden vermeld dat het Vriendenconcert eerst op 12 januari 2012 zal plaatsvinden, dit in verband de programmering van het Orkest i.v.m. de uitvoering van de Ring des Nibelungen die veel aandacht en repetitieruimte van het Orkest vroeg.

Tenslotte is het Bestuur in het verslagjaar nog meer dan voorheen actief geweest bij het zoeken naar (alternatieve) financiële bronnen om daarmee bij te dragen de toekomst van het Orkest veilig te stellen.

Het Bestuur van de Stichting bestaat per 31-12-2011 uit de volgende personen:
de heer mr H.C. Van der Sijs, voorzitter
de heer B. Klaver, B.A., vice-voorzitter
de heer drs G.G.J.H.M. Leonards, secretaris
de heer drs A.J.M. Smale, penningmeester
de heer J.Bos
mevrouw E.A.M. Van der Hart-Lange, ledenadministratie ca.

Mevrouw Mr. M.G. Eedens is als lid van het Stichtingsbestuur teruggetreden.

3 JAARREKENING

3.1 Balans 2011

ACTIVA	2011	2010
Immateriële vaste activa	0	84.717
Materiële vaste activa	323.809	380.779
Financiële vaste activa	18.000	0
Totale Vaste Activa	341.809	465.496
Vorraden	65.685	41.939
Vorderingen	868.004	549.556
Liquide middelen	367.281	52.268
Totale Vlottende Activa	1.300.970	643.763
TOTALE ACTIVA	1.642.779	1.109.259
PASSIVA	2011	2010
Algemene reserve	5.220	-87.343
Bestemmingsfonds OCW	0	0
Overige bestemmingsfondsen	0	0
Totale Eigen Vermogen	5.220	-87.343
Totale Langlopende schulden	131.239	54.387
Totale Kortlopende schulden	1.506.320	1.142.214
TOTALE PASSIVA	1.642.779	1.109.258

3.2 Functionele exploitatierekening 2011

BATEN	2011	Begroting	2010
	€	€	€
Directe opbrengsten	1.259.106	1.434.976	946.200
<i>Publieksinkomsten</i>	1.002.948	1.101.976	698.984
<i>Sponsorinkomsten</i>	-	-	-
<i>Overige inkomsten</i>	256.158	333.000	247.216
Indirecte opbrengsten	-	-	-
Totale Opbrengsten	1.259.106	1.434.976	946.200
Subsidie OCW	5.649.826	5.623.598	5.624.699
Subsidie provincie CuNo	362.774	350.000	358.295
Subsidie gemeenten CuNo	72.052	65.000	92.180
Overige subsidies/bijdragen	590.430	400.000	438.402
<i>Subsidies uit publieke middelen</i>	-	-	-
<i>Bijdragen uit private middelen</i>	590.430	400.000	438.402
<i>Bijdragen van VSB-fonds</i>	-	-	-
Totale Bijdragen	6.675.082	6.438.598	6.513.576
TOTALE BATEN	7.934.188	7.873.574	7.459.776
LASTEN	2011	Begroting	2010
	€	€	€
Beheerlasten personeel	1.066.520	1.082.000	973.574
Beheerlasten materieel	423.992	488.350	407.184
Totale Beheerlasten	1.490.512	1.570.350	1.380.758
Activiteitenlasten personeel	5.215.215	5.094.193	5.279.013
Activiteitenlasten materieel	1.064.190	985.279	1.097.168
Totale Activiteitenlasten	6.279.405	6.079.472	6.376.181
TOTALE LASTEN	7.769.917	7.649.822	7.756.939
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	164.271	223.752	-297.163
Saldo rentebaten/-lasten	-7.396	-12.500	-5.713
Saldo bijzondere baten/lasten	-64.312	0	3.365
EXPLOITATIERESULTAAT	92.563	211.252	-299.511
Dit exploitatieresultaat is als volgt verwerkt:			
Toegevoegd/onttrokken bestemmingsreserve	-	-	-105.387
Toegevoegd/onttrokken algemene reserve	92.563	211.252	-194.124

3.3 Algemene toelichting

Activiteiten

De activiteiten van Stichting Nederlands Symfonieorkest bestaan voornamelijk uit het bevorderen van symfonische muziek.

Voorschriften jaarverslaggeving

De jaarrekening is opgesteld overeenkomstig de voorschriften van het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2009-2012 hetgeen blijkt uit de indeling van de jaarrekening.

Vergelijkende cijfers

Tenzij anders vermeld, zijn de cijfers van 2011 vergelijkbaar met de cijfers uit de normbegroting, alsmede de cijfers van 2010.

Stelselwijziging

Overeenkomstig de herziene richtlijnen in RJ 271.3 waardeert de vennootschap met ingang van 2011 de (Nederlandse) pensioenverplichtingen volgens de „verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering” zoals nader uiteengezet onder de grondslagen voor de waardering van de voorzieningen. Deze stelselwijziging heeft geen effect op vermogen en resultaat.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten en zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd op het bedrag van de bestede kosten, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De jaarlijkse afschrijvingen bedragen 33% van de bestede kosten, zoals nader in de toelichting op de balans is gespecificeerd.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs onder aftrek van de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur en worden lineair berekend.

De volgende afschrijvingspercentages zijn van toepassing:

- gebouwen en terreinen	verbouwing	: 10%;
	verbouwing Muziekkwartier	: 10%;
- inventaris en inrichting	inventaris	: 20%;
	gebruiksapparatuur	: 20%;
	werkkleding	: 20%;
	instrumenten	: 5%/10%;
	computerapparatuur	: 20%;
	software	: 20%;
- vervoermiddelen	vrachtauto	: 20%.

Financiële vaste activa

De deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Deze nettovermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van Stichting Nederland Symfonieorkest.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de vennootschap geheel of ten dele instaat voor schulden van de desbetreffende deelneming, wordt een voorziening gevormd, primair ten laste van de vorderingen op deze deelneming en voor het overige onder de voorzieningen ter grootte van het resterende aandeel in de door de deelneming geleden verliezen, dan wel voor de verwachte betalingen door de vennootschap ten behoeve van deze

deelnemingen.

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs en indien van toepassing onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen.

Vorraden

De voorraden zijn gewaardeerd tegen kostprijzen.

Voor eventuele incurantheid van voorraden wordt een voorziening getroffen.

Vorderingen

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor eventuele oninbaarheid wordt een voorziening getroffen op basis van individuele beoordeling.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien niet anders is vermeld, staan deze ter vrije beschikking.

Voorziening voor personeelsbeloningen

De stichting heeft een pensioenregeling, die wordt gefinancierd door afdrachten aan een bedrijfstakpensioenfonds (ABP). Daarbij worden de opgebouwde aanspraken steeds in het betreffende kalenderjaar gefinancierd door middel van kostendekkende premiebetalingen. De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de „verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering”. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord. Aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst wordt beoordeeld of en zo ja welke verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie op balansdatum bestaan. Deze additionele verplichtingen, waar onder eventuele verplichtingen uit herstelplannen van de pensioenuitvoerder, leiden tot lasten voor de stichting en worden in de balans opgenomen in een voorziening. Bij eindloonregelingen wordt een verplichting (voorziening) voor (coming) backservice opgenomen indien toekomstige salarisverhogingen op balansdatum reeds zijn toegezegd.

De dekkingsgraad van het betrokken bedrijfstakpensioenfonds bedraagt ultimo 2011 volgens opgave van het fonds 94% en ultimo 2010 105%. Op basis van de uitvoeringsovereenkomsten heeft de stichting geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan door hogere toekomstige premies. Ultimo 2011 (en 2010) had de stichting derhalve geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie.

3.4 Grondslagen voor de bepaling van het exploitatieresultaat

Algemeen

Als exploitatieresultaat is bepaald, het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde diensten en de exploitatie- en overige lasten over het jaar waarop zij betrekking hebben, tenzij anders is vermeld. Baten worden verantwoord in het jaar waarin de diensten zijn verricht. Lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Baten

De baten worden overwegend gevormd uit ontvangen overheidssubsidies, sponsorgelden en recettes bij optredens, alsmede (culturele) fondsen en bijdragen gelieerde partijen. De bedragen zijn na aftrek van eventuele belastingen en kortingen.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur en worden lineair berekend.

Overige lasten

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Bijzondere baten/lasten

Als buitengewone baten en lasten worden aangemerkt die inkomsten en uitgaven die niet gerelateerd zijn aan enig cultureel ondernemerschap.

Bestemmingsreserve

Baten waarvoor een bijzondere bestemming is aangewezen, worden met uitzondering van projectsubsidies in de staat van baten en lasten vermeld, onder vermelding van de aard van de bestemming. Ook de besteding hiervan wordt afzonderlijk vermeld.

Indien deze baten in het verslagjaar niet volledig zijn besteed, worden de nog niet bestede gelden verwerkt in de desbetreffende bestemmingsreserve(s) respectievelijk bestemmingsfonds(en).

Indien in een volgend verslagjaar uit deze bestemmingsreserve(s) respectievelijk bestemmingsfonds(en) wordt geput, wordt deze besteding in de staat van baten en lasten als last verantwoord.

Het saldo van de staat van baten en lasten wordt bepaald inclusief het overschot of tekort dat is ontstaan uit hoofde van de baten en lasten met een bijzondere bestemming. Onder de staat van baten en lasten wordt vervolgens een specificatie van de verwerking van dit saldo opgenomen, waaruit blijkt hoe dit saldo is verwerkt in de onderscheiden posten van het eigen vermogen.

3.5 Toelichting op de balans 2011

VASTE ACTIVA

■ Immateriële vaste activa

	Aanschaf waarde	Boekwaarde 1-1-2011	Investeringsen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2011
	€	€	€	€	€
Ontwikkeling Businessplan		84.717	-84.717	0	0
Totaal	-	84.717	-84.717	0	0

Ontwikkeling businessplan betreffen geactiveerde bedragen betreffende de projectenstrategie voor de komende 10 jaar. Per ultimo 2011 is het ontwikkelde businessplan tegen boekwaarde overgedragen aan Projectmanagement Patronaat Nederlands Symfonieorkest B.V.

■ Materiële vaste activa

	Aanschaf waarde	Boekwaarde 1-1-2011	Investeringsen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2011
	€	€	€	€	€
Verbouwing Muziekkwartier	53.720 27.345	14.195 21.221	- -	2.916 2.736	11.279 18.485
Inventaris	83.655	23.344	16.600	11.497	28.447
Gebuiksapparatuur	77.734	29.400	2.950	10.627	21.723
Werkkleding	96.871	24.345	-	9.655	14.690
Instrumenten	409.673	175.978	-	21.937	154.041
Computerapparatuur	68.804	4.032	4.051	2.763	5.320
Software	26.926	7.278	-	1.779	5.499
Vervoermiddelen	75.442	80.986	-	16.661	64.325
Totaal	920.170	380.779	23.601	80.571	323.809

In 2011 is geïnvesteerd in inventarissen en computerapparatuur. Investering inventarissen betreft met name werkplekoptimalisatie. De beschikbare gehuurde ruimte is voor de komende jaren geoptimaliseerd.

■ Financiële vaste activa

Het belang van de vennootschap in een andere maatschappij is al volgt verdeeld:	Aandeel in geplaatst kapitaal in %
Personeelsvoorziening Nederlandse Orkesten B.V.	100,00

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

	2011	2010
	€	€
Personeelsvoorziening Nederlandse Orkesten B.V.		
Boekwaarde per 1 januari	-	-
Gestort aandelenkapitaal	18.000	-
Boekwaarde per 31 december	18.000	0

VLOTTENDE ACTIVA

	<u>31-12-2011</u>	<u>31-12-2010</u>
	€	€
■ Voorraden		
Voorraad Cd's/boeken	<u>65.685</u>	<u>41.939</u>

Met name in 2010 en 2011 zijn van een aantal orkestuitvoeringen CD opnamen gemaakt. Deze zullen in de komende jaren tijdens onder meer concertuitvoeringen verkocht gaan worden. Er is een voorziening voor incurante voorraad gevormd van € 20.000.

	<u>31-12-2011</u>	<u>31-12-2010</u>
	€	€
■ Vorderingen		
Debiteuren		
Debiteuren	192.158	198.053
Voorziening dubieuze debiteuren	<u>-36.274</u>	<u>-5.075</u>
	<u>155.884</u>	<u>192.978</u>

Het debiteurensaldo per 31 december 2011 is individueel beoordeeld. Waarnodig is een voorziening getroffen.

	<u>31-12-2011</u>	<u>31-12-2010</u>
	€	€
Vordering op gelieerde stichtingen		
Rekening-courant Stichting Remplaçanten Orkest van het Oosten (SRO).	<u>65.463</u>	<u>59.099</u>

Schulden aan en vorderingen op de Stichting Remplaçanten Nederlands Symfonieorkest (SRO) worden in een rekening-courant geregistreerd.

	<u>31-12-2011</u>	<u>31-12-2010</u>
	€	€
Belastingen en premies sociale verzekeringen		

Omzetbelasting	<u>33.009</u>	<u>9.986</u>

Het saldo van de omzetbelasting bestaat uit het saldo van de suppletieaangifte over 2011 en de teruggave over december.

	<u>31-12-2011</u>	<u>31-12-2010</u>
	€	€
Overige vorderingen		
Nog te ontvangen subsidie	-	86.250
Rekening-courant Aurora	-	23.671
Vooruitbetaalde kosten	461.213	15.646
Nog te ontvangen inkomsten	25.200	7.000
Lening instrumentenfonds	4.214	7.758
Lening medewerkers NedSym	90	90
Lening fietsplan	534	250
Overige vorderingen	<u>24.165</u>	<u>16.850</u>
	<u>515.416</u>	<u>157.515</u>

Onder Vooruitbetaalde kosten is opgenomen de doorbelaste kosten, alsmede de geactiveerde kosten welke betrekking hebben op het ontwikkelde businessplan en welke kosten door Stichting Nederlands Symfonieorkest gemaakt zijn ten behoeve van Projectmanagement Patronaat Nederlands Symfonieorkest B.V. ter hoogte van € 451.897.

	<u>31-12-2011</u>	<u>31-12-2010</u>
	€	€
Overlopende activa		
Overige vooruitbetaalde kosten	96.297	114.499
Voorschot betalingen BUMA	-	13.544
Waarborgen en Depotbedragen	1.935	1.935
Voorschot Kunst in het Volkspark	-	-
	<u>98.232</u>	<u>129.978</u>

In de Overige vooruitbetaalde kosten ad € 96.297 zijn onder meer de kosten van een videoproductie Monteverdi ter grootte van € 26.776 opgenomen, een positioneringscampagne 2012 van € 20.520, alsmede kosten J. Franssens van € 35.000.

Totale Vorderingen	<u>868.004</u>	<u>549.556</u>

	<u>31-12-2011</u>	<u>31-12-2010</u>
	€	€
■ Liquide middelen		
Rabobank, rekening-courant rekeningnummer 3968.36.283	-	49.958
Rabobank, rekening-courant rekeningnummer 3968.21.863	52.811	900
ABN AMRO Bank, rekening-courant rekeningnummer 5181.95.996	23	107
ABN AMRO Bank, ondernemersdeposito rekeningnummer 5606.13.695	6	6
ABN AMRO Bank, rekening-courant rekeningnummer 4575.25.541	310.502	-
Kas	3.939	1.297
	<u>367.281</u>	<u>52.268</u>

De saldi van de bankrekeningen corresponderen met de saldi van de laatste dagafschriften over het boekjaar.

EIGEN VERMOGEN

	<u>2011</u>	<u>2010</u>
	€	€
■ Algemene Reserve		
Stand per 1 januari	-87.343	106.781
Exploitatieresultaat	<u>92.563</u>	<u>-194.124</u>
	5.220	-87.343
Overige mutaties	-	-
Stand per 31 december	<u>5.220</u>	<u>-87.343</u>

Het exploitatieresultaat over 2011 is toegevoegd aan de algemene reserve.

	<u>2011</u>	<u>2010</u>
	€	€
■ Bestemmingsfonds OCW		
Stand per 1 januari	-	60.009
Exploitatieresultaat	<u>-</u>	<u>-60.009</u>
	0	0
Overige mutaties	-	-
Stand per 31 december	<u>0</u>	<u>0</u>

In 2010 was sprake van een negatief resultaat. Besloten is het bestemmingsfonds aan te wenden ter dekking van het resultaat.

	<u>2011</u>	<u>2010</u>
	€	€
■ Bestemmingsreserve Ouderenbeleid		
Stand per 1 januari	-	45.378
Exploitatieresultaat	<u>-</u>	<u>-45.378</u>
	0	0
Overige mutaties	-	-
Stand 31 december	<u>0</u>	<u>0</u>

In 2010 zijn kosten gemaakt voor musici boven de sterkte. Er is in 2010 besloten om deze bestemmingsreserve aan te wenden ter dekking van deze hogere kosten.

Totale Eigen vermogen	<u>5.220</u>	<u>-87.343</u>

LANGLOPENDE SCHULDEN

	2011	2010
	€	€
Sponsoring instrumenten		
Stand per 1 januari	2.490	5.855
Mutatie	-2.490	-3.365
Stand per 31 december	<u>0</u>	<u>2.490</u>

In het verleden zijn instrumenten uit sponsoring verkregen. Overeenkomstig de voorschriften zijn de instrumenten geactiveerd en de tegenwaarde als langlopende schulden opgenomen. De post sponsoring valt vrij via de exploitatierekening, gelijk lopend met de afschrijvingstermijnen van de investeringen. Medio 2011 is het restantdeel van deze sponsoring geheel via de exploitatierekening verwerkt.

	2011	2010
	€	€
Langlopende lening Apollo		
Stand per 1 januari	1.045	4.971
Mutatie bij	-	-
Mutatie af	-1.045	-3.926
Stand per 31 december	<u>0</u>	<u>1.045</u>

Deze langlopende lening is door Apollo verstrekt inzake de lening aan musici in het kader van het instrumentenfonds. Medio 2011 is het restantdeel van de lening geheel afgelost.

	2011	2010
	€	€
ABN AMRO Bank Lease .297		
Hoofdsom	22.000	-
Afgeleest tot en met 31 december	-6.868	-
Restant hoofdsom per 1 januari	15.132	-
Opgenomen in boekjaar	-	22.000
Aflossingen in boekjaar	-7.323	-6.868
Restant hoofdsom per 31 december	7.809	15.132
Kortlopend deel per 31 december	-7.809	-7.323
Langlopend deel per 31 december	<u>0</u>	<u>7.809</u>

Deze leaseovereenkomst met ABN AMRO is in het boekjaar overeengekomen ten behoeve van het aanschaffen van een personenauto (dienstauto) die ter beschikking is gesteld aan een werknemer.

	2011	2010
	€	€
ABN AMRO Bank Lease .443		
Hoofdsom	60.500	-
Afgeleest tot en met 31 december	-6.262	-
Restant hoofdsom per 1 januari	54.238	-
Opgenomen in boekjaar	-	60.500
Aflossingen in boekjaar	-11.196	-6.262
Restant hoofdsom per 31 december	43.042	54.238
Kortlopend deel per 31 december	-11.803	-11.195
Langlopend deel per 31 december	<u>31.239</u>	<u>43.043</u>

Deze leaseovereenkomst is aangegaan in het boekjaar ten behoeve van de aanschaffing van een vrachtwagen, die wordt ingezet voor het transporteren van orkestmaterialen.

	<u>2011</u>	<u>2010</u>
	€	€
Lening UniVastgoed B.V. te Zwolle		
Stand per 1 januari	-	-
Mutatie bij	100.000	-
Mutatie af	-	-
Stand per 31 december	<u>100.000</u>	<u>0</u>

De verstrekte geldlening heeft een looptijd tot 1 januari 2019.

Aflossing vindt plaats voor het eerst op 1 januari 2016 en vervolgens in 4 jaarlijks gelijkblijvende termijnen.

Het rentepercentage bedraagt 5 % en is over de gehele looptijd vast en wordt jaarlijks per ultimo boekjaar betaald.

Totale Langlopende schulden	<u>131.239</u>	<u>54.387</u>

KORTLOPENDE SCHULDEN

	<u>31-12-2011</u>	<u>31-12-2010</u>
	€	€
Schulden aan kredietinstellingen		
ABN AMRO Bank, rekening-courant rekeningnummer 4575.25.541	-	<u>321.892</u>

De saldi van de bankrekeningen corresponderen met de saldi van de laatste dagafschriften over het boekjaar.

	<u>31-12-2011</u>	<u>31-12-2010</u>
	€	€
Schulden aan leveranciers		
Crediteuren	<u>230.462</u>	<u>156.954</u>

Dit betreffen schulden aan toeleveranciers van de stichting.

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Loonheffing en premies sociale verzekeringen	231.647	186.974
Omzetbelasting	-	-
	<u>231.647</u>	<u>186.974</u>

Het saldo loonheffing en sociale verzekeringen ultimo boekjaar bestaat uit af te dragen loonheffing december alsmede af te dragen pensioenpremie ABP over de maand december.

	<u>31-12-2011</u>	<u>31-12-2010</u>
	€	€
Overige schulden		
Vakantiegeld	140.828	148.196
Nog te betalen kosten	104.363	119.068
Rekening-courant Stichting Patronaat Nederlands Symfonieorkest	150.000	-
Nog te betalen mediatoeslag	-	49.916
Nog te betalen schade-uitkeringen	25.082	34.582
Vakantiedagen	39.171	34.743
Nog te ontvangen facturen	62.555	15.217
Nog te betalen kosten Loyalis	13.500	13.500
Aflossingsverplichting ABN AMRO Lease .443	11.803	11.195
Aflossingsverplichting ABN AMRO Lease .297	7.808	7.323
Aflossingsverplichting Apollo	-	3.412
Vooruit ontvangen bedragen	458.959	-
Overlopende passiva	<u>30.142</u>	<u>39.242</u>
	<u>1.044.211</u>	<u>476.394</u>

De Vooruit ontvangen bedragen betreffen de van de Provincie Overijssel ontvangen subsidie over 2012, welke in 2011 is ontvangen ad € 350.000, alsmede de vooruit ontvangen recettes op de serie concerten seizoen 2011-2012.

De Rekening-courant Stichting Patronaat Nederlands Symfonieorkest ad € 150.000 betreft een voorschotbetaling van € 400.000 minus de door Patronaat toegezegde bijdrage over 2011 van € 250.000.

De Vakantiegeld- en vakantiedagenverplichting zijn ontleend aan de salarisadministratie en conform deze administratie opgenomen.

De nog te betalen kosten ad € 104.363 bestaan onder meer uit nog te betalen bedragen voor solisten en overige nog te ontvangen kosten van in 2011 verrichte concertproducties en de inschatting van de BUMA afrekening. Daarnaast zijn verplichtingen opgenomen voor een Cd-opname, alsmede de

afsluitende accountantscontrole over 2011.

De post nog te ontvangen facturen bestaat uit kosten over 2011, welke in 2012 aan de stichting zijn gefactureerd. Dit betreffen hoofdzakelijk de kosten voor de huur van de kantoren over het vierde kwartaal en de factuur voor IZA.

De post nog te betalen kosten Loyalis bestaat uit de netto loonkosten van de loondoorbetalingverplichting over de eerste vier maanden van 2012 voor een in 2008 ontslagen medewerker.

Totale Kortlopende schulden

1.506.320

1.142.214

3.6 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Door de Stichting Nederlands Symfonieorkest wordt (tijdelijk) personeel ingehuurd via de Stichting Remplaçanten van het Nederlands Symfonieorkest. De inhuur geschiedt tegen de kostprijzen. Er bestaat niet voldoende duidelijkheid of er sprake zal zijn van inhoudingsplicht voor loonheffingen en werknemerspremies. Hierover zijn gesprekken gaande met de belastingdienst. Ten aanzien van de door de Stichting Remplaçanten van het Nederlands Symfonieorkest gefactureerde bedragen wordt ook geen omzetbelasting in rekening gebracht. Hoewel het risico van mogelijke naheffingen bij de eerder genoemde stichting zal liggen, valt niet uit te sluiten dat de kosten hiervan alsnog worden doorberekend aan de Stichting Nederlands Symfonieorkest.

Vooralsnog heeft de belastingdienst deze situatie gedoogd en zijn er dit boekjaar geen nadere ontwikkelingen geweest.

De stichting is met de gemeente Enschede een huurovereenkomst aangegaan voor de huur van het Muziekcentrum. Het huurcontract eindigt contractueel op 15 augustus 2013. De huurkosten zullen voor het jaar 2012 circa € 208.000 bedragen.

In 2008 is een werknemer van de stichting ontslagen. In 2009 is met betrokkene overeengekomen dat de stichting het salaris blijft doorbetalen tot aan het moment dat werknemer een nieuwe dienstbetrekking aanvaardt, doch met een maximum van 5 jaren, in casu 15 maart 2014. Momenteel heeft betrokkene een tijdelijke betrekking. De verdiensten van betrokkene worden conform afspraak in mindering gebracht op de doorbetalingsverplichting.

Behoudens de netto loonkosten (exclusief de verdiensten) over de eerste vier maanden van 2012 is geen verplichting in de balans opgenomen.

3.7 Toelichting op de functionele exploitatierekening 2011

Het boekjaar is afgesloten met een positief exploitatieresultaat van € 92.563. Bij de begroting over 2011 was uitgegaan van een positief exploitatieresultaat van € 228.752. Ten opzichte van 2010 verbeterde het exploitatie resultaat met € 392.074 .

Hieronder worden de belangrijkste posten nader toegelicht en vergeleken met de cijfers uit de begroting alsmede de cijfers 2010.

BATEN

	2011	Begroting	2010
	€	€	€
■ Directe opbrengsten			
Publieksinkomsten			
Recettes concerten	372.098	395.200	393.243
Uitkoopsom concerten	202.126	262.500	131.284
Inkomsten opera	280.852	281.620	100.672
Inkomsten koorbegeleiding	84.147	85.031	53.809
Inkomsten tournees	-	-	-
Overige inkomsten producties	63.725	77.625	19.976
	<u>1.002.948</u>	<u>1.101.976</u>	<u>698.984</u>

Begroting

De recettes en uitkoopsommen over 2011 blijven achter op de begroting. De overige inkomsten liggen in lijn met de begroting.

2010

Ten opzichte van het vorige boekjaar zijn de recettes en uitkoopsommen concerten fors hoger uitgekomen. Daarnaast fors hogere opera inkomsten. In 2011 stond de grote opera productie geprogrammeerd. Een vergelijkbare opera productie heeft niet plaatsgevonden in 2010.

	2011	Begroting	2010
	€	€	€
Overige inkomsten			
Inkomsten Apollo	125.000	125.000	125.000
Inkomsten sponsors	35.000	80.000	71.520
Bijdrage Vrienden NedSym	7.500	7.500	7.000
Inkomsten CD verkoop	6.411	5.000	6.411
	1.597		
Inkomsten advertenties		5.000	5.101
Inkomsten sponsorwerving	80.650	110.000	20.909
Inkomsten Podium	-	-	-
Overige inkomsten	-	500	11.275
	<u>256.158</u>	<u>333.000</u>	<u>247.216</u>

Begroting en 2010

De overige inkomsten over 2011 liggen vanwege lagere sponsorinkomsten en minder dan verwachte inkomsten sponsorwerving onder de begroting.

Ten opzichte van 2010 is sprake van een lichte stijging.

Totale Opbrengsten	<u>1.259.106</u>	<u>1.434.976</u>	<u>946.200</u>

	<u>2011</u>	<u>Begroting</u>	<u>2010</u>
	€	€	€

■ **Subsidie OC&W**

Structurele subsidie ministerie OC&W	<u>5.649.826</u>	<u>5.623.598</u>	<u>5.624.699</u>

Het ministerie heeft over het boekjaar een subsidie beschikbaar gesteld van € 5.649.826. In tegenstelling tot voorgaande jaren heeft OC&W beperkte prijsindexatie toegepast. Ten opzichte van voorgaand jaar is circa € 25.000 meer OC&W subsidie ontvangen.

	<u>2011</u>	<u>Begroting</u>	<u>2010</u>
	€	€	€

■ **Subsidie provincie**

Subsidie provincie Overijssel	<u>362.774</u>	<u>350.000</u>	<u>358.295</u>

De provincie Overijssel heeft voor de subsidieperiode 2009-2012 een subsidie toegekend. Voor het boekjaar 2011 betrof dit een toekenning van € 362.774, inclusief provinciale index. De subsidie wordt verleend ten behoeve van onder andere sociale infrastructuur en cultuur in de provincie.

	<u>2011</u>	<u>Begroting</u>	<u>2010</u>
	€	€	€

■ **Subsidie gemeenten**

Subsidie gemeente Enschede	72.052	65.000	65.000
Subsidie gemeente Hengelo	-	-	27.180
	<u>72.052</u>	<u>65.000</u>	<u>92.180</u>

De gemeente Enschede heeft de verstrekte subsidie verhoogd naar € 72.052 over 2011. De subsidie geldt als een bijdrage in de formatiekosten van het orkest. De gemeenteraad van Hengelo heeft de subsidie voor 2011 stopgezet. De subsidie werd voorheen verstrekt voor het geven van concerten in Hengelo en het leveren van een bijdrage aan het culturele klimaat in Hengelo.

	<u>2011</u>	<u>Begroting</u>	<u>2010</u>
	€	€	€

■ **Overige subsidies/bijdragen**

Matchingsregeling	-	-	217.834
Bijdrage Stichting Patronaat	250.000	-	-
Culturele projecten/fondsen	340.430	400.000	220.568
Overige subsidies	<u>590.430</u>	<u>400.000</u>	<u>438.402</u>

De bijdrage Stichting Patronaat Nederlands Symfonieorkest van € 250.000 was niet begroot. In de begroting over 2011 was gerekend op € 400.000 vanuit projecten/fondsen. Per abuis was hierin een bedrag van € 77.000 ICF bijdrage opgenomen, waarvan de opbrengst al in de jaarrekening over 2010 was verantwoord.

Ten opzichte van 2010 zijn bijdragen uit culturele projecten/fondsen gestegen.

De matchingsregeling 2010 betrof een bijdrage van het Ministerie van OC&W ten behoeve van cultureel ondernemerschap. Vanwege overheidsbezuinigingen is deze bijdrage slechts 1 jaar van kracht geweest.

Totale Bijdragen	<u>6.675.082</u>	<u>6.438.598</u>	<u>6.513.576</u>

LASTEN

	2011	Begroting	2010
	€	€	€
■ Beheerlasten			
Beheerslasten personeel			
Salariskosten kantoorpersoneel	781.864	797.500	694.185
Managementvergoeding	118.164	170.000	119.528
Kosten inhuur kantoorpersoneel	54.336	31.000	24.773
Loondoorbetalingverplichting	47.498	37.500	74.263
Overige beheerlasten personeel	64.658	46.000	60.825
	<u>1.066.520</u>	<u>1.082.000</u>	<u>973.574</u>

Begroting

Per saldo liggen de beheerlasten ruim € 15.000 onder de begroting.

De salariskosten kantoorpersoneel zijn iets lager dan begroot, hiertegenover staat een overschrijding bij kosten inhuur personeel voor nagenoeg hetzelfde bedrag.

De loondoorbetalingverplichting betreffen betalingen aan een voormalige werknemer, welke in 2008 uit dienst is getreden. Er volgt een vergoeding zodra de betreffende medewerker een nieuw dienstverband heeft. De opbrengst hiervan is minder dan vooraf ingeschat.

De lager dan begrote managementvergoeding is doorbelast naar Projectmanagement Patronaat Nederlands Symfonieorkest B.V.

2010

Met name een voorziene personele kostenstijging ten opzichte van 2010. Veroorzaakt door ondersteunend personeel voor marketing en het bedrijfsbureau.

	2011	Begroting	2010
	€	€	€
Beheerlasten materieel			
Huisvestingskosten	74.484	82.500	78.048
Afschrijvingskosten	18.955	43.600	16.645
Kantoorkosten	330.553	362.250	312.491
	<u>423.992</u>	<u>488.350</u>	<u>407.184</u>
<i>Huisvestingskosten</i>			
Huur kantoren	42.262	46.500	42.226
ICT Muziekkwartier	26.743	25.000	26.478
Inrichting en onderhoud	772	3.500	5.630
Overige huisvestingskosten	4.707	7.500	3.714
	<u>74.484</u>	<u>82.500</u>	<u>78.048</u>

Begroting

De kosten voor huisvesting zijn in lijn der begroting voor het boekjaar 2011. De stichting maakt gebruik van de ICT faciliteiten van het Muziekkwartier. Vanaf 2009 worden hiervoor kosten doorberekend. De overige huisvestingskosten zijn lager vanwege minder permanente parkeerkosten.

2010

In vergelijking met vorig boekjaar liggen de huisvestingskosten nagenoeg op hetzelfde niveau.

	2011	Begroting	2010
	€	€	€
<i>Afschrijvingskosten</i>			
Businessplan	-	28.000	-
Verbouwing kantoor	2.916	3.100	2.919
Inventaris	11.497	9.000	8.594
Computerapparatuur	2.763	2.500	4.138
Software	1.779	1.000	994
Vervoermiddelen	-	-	-
	<u>18.955</u>	<u>43.600</u>	<u>16.645</u>

Begroting en 2010

De afschrijvingen over 2011 liggen in lijn met de afschrijvingskosten over 2010. De lager dan begrote afschrijvingskosten zijn het gevolg van de doorbelasting van de geactiveerde kosten businessplan naar Projectmanagement Patronaat Nederlands Symfonieorkest B.V.

	2011	Begroting	2010
	€	€	€
<i>Kantoorkosten</i>			
Administratieve dienstverlening/controlling	81.300	80.000	81.538
Externe advieskosten	-10.600	90.000	26.011
Contributies en abonnementen	37.419	35.000	40.063
Juridische advieskosten	10.753	10.000	26.510
Kosten salarisverwerking	23.865	15.000	19.280
Portokosten	18.025	10.000	18.572
Kopieerkosten	15.119	15.000	14.781
Accountantskosten	15.250	15.000	13.910
Representatiekosten	19.723	15.000	9.356
Mutatie dubieuze debiteuren	31.199	-	-
Overige kantoorkosten	88.500	77.250	62.470
	<u>330.553</u>	<u>362.250</u>	<u>312.491</u>

Begroting

Ten behoeve van verdere beleidsontwikkelingen en cultureel ondernemerschap heeft het management adviesondersteuning gevraagd van externe adviseurs. Deze kosten zijn met name gemaakt ten behoeve van aanvraag nieuwe projecten en nieuwe geldstromen, alsmede advisering en doorontwikkeling van het HRM beleid. Voor zover deze kosten betrekking hebben op het businessplan zijn deze kosten doorbelast aan Projectmanagement Patronaat Nederlands Symfonieorkest B.V.

Er is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd van ruim € 31.000 welke niet is begroot.

2010

De belangrijkste afwijkingen 2011 ten opzichte van 2010 betreffen de externe advieskosten (positief € 37.000) en de mutatie dubieuze debiteuren (negatief € 31.000).

Totale Beheerlasten	<u>1.490.512</u>	<u>1.570.350</u>	<u>1.380.758</u>

	2011	Begroting	2010
	€	€	€
■ Activiteitenlasten			
Activiteitenlasten personeel			
Salariskosten musici	3.742.151	3.620.000	3.658.161
Honoraria remplaçanten	811.046	671.993	731.912
Artistieke leiding	304.593	373.500	327.387
Artistieke zaken	-	-	170.270
Solistische medewerking	235.679	264.700	225.234
Kosten musici boven de sterkte	65.931	66.500	64.469
Instrumenten-/kledinggeld	59.392	55.000	59.897
Mediatoeslag musici	67	-	49.916
Kosten wachtgelders	-	-	-
Bijdrage langdurig inactieven	-44.860	-	-37.628
Overige beheerlasten personeel	41.216	42.500	29.395
	<u>5.215.215</u>	<u>5.094.193</u>	<u>5.279.013</u>

Begroting

De werkelijke kosten over 2011 liggen ruim € 120.000 hoger dan de begroting over 2011. De 'duurdere' programmering –met als gevolg daarvan hogere publieksinkomsten ten opzichte van 2010– heeft meer personele inzet gekost dan begroot.

2010

De salariskosten voor de musici zijn dit boekjaar circa € 60.000 lager dan vorig boekjaar ondanks 'duurdere' programmering.

De vervanging van pensioengerechtigde orkestleden door jongere orkestleden, alsmede door remplaçanten gaat onverminderd door en leidt toekomstig tot lagere (vaste) personeelskosten.

	2011	Begroting	2010
	€	€	€
Activiteitenlasten materieel			
Activiteitenkosten	767.610	649.729	670.345
Publiciteitskosten	234.965	275.700	265.101
Educatieve kosten	0	0	107.802
Afschrijvingskosten	61.615	59.850	53.920
	<u>1.064.190</u>	<u>985.279</u>	<u>1.097.168</u>

Activiteitenkosten

Huur Muziekcentrum	199.042	202.000	196.831
Zaalhuur en facilitair	112.684	98.444	115.988
Reis-, verblijf- en séjourkosten	98.410	93.375	79.584
Vervoerkosten	68.691	64.175	77.795
Muziekmateriaal	36.392	19.275	38.490
Overige activiteitenkosten	252.391	172.460	161.657
	<u>767.610</u>	<u>649.729</u>	<u>670.345</u>

Begroting en 2010.

Ten opzichte van de begroting worden met name de overige activiteitenkosten overschreden. Deze overschrijding zit met name in de bijkomende kosten van orkestproducties (ingehuurde koren, stemmen van instrumenten, af te dragen auteursrechten, te betalen zaalhuren, gastoptredens etc.). Deze afwijking is er ook ten opzichte van de cijfers over 2010 waarbij kan worden opgemerkt dat deze kosten volledig 'programma' afhankelijk zijn.

	<u>2011</u>	<u>Begroting</u>	<u>2010</u>
	€	€	€
<i>Publiciteitskosten</i>			
Marketingcampagne	1.188	-	167.237
Radio en TV	13.200	13.200	26.263
Advertenties	16.785	15.000	10.812
Mutatie voorraad CD's	20.000	-	-
Overige publiciteitskosten	<u>183.792</u>	<u>247.500</u>	<u>60.789</u>
	234.965	275.700	265.101

Begroting

In het boekjaar 2011 heeft het Orkest de doorontwikkeling en de uitvoering van de marketingstrategie welke in 2009 is opgestart voortgezet welke doorontwikkeling en uitvoering specifiek gericht is op publiciteit rondom concerten, advertenties, affiches, programma's en overige concert gerelateerde publiciteit.

Streng cost control op de publiciteitskosten heeft geleid tot onderschrijding van de begroting.

2010

Voor zover de cijfers afwijken ten opzichte van het vorige boekjaar, kan dezelfde verklaring worden aangevoerd als bij de afwijkingen ten opzichte van de begroting.

	<u>2011</u>	<u>Begroting</u>	<u>2010</u>
	€	€	€
<i>Educatieve kosten</i>			
Zaalhuur en facilitair	-	-	28.516
Versterking orkest	-	-	20.657
Overige personele kosten	-	-	12.250
Podiumbouw	-	-	10.365
Overige educatieve kosten	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>36.014</u>
	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>107.802</u>

Afschrijvingskosten

Verbouwing Muziekkwartier	2.736	2.850	2.736
Gebruiksapparatuur	10.627	7.000	7.048
Werkkleding	9.655	10.000	9.656
Instrumenten	21.937	22.500	23.074
Vervoermiddelen	<u>16.660</u>	<u>17.500</u>	<u>11.406</u>
	<u>61.615</u>	<u>59.850</u>	<u>53.920</u>

In het boekjaar is geïnvesteerd in inventarissen/werkplekoptimalisatie. Dit verklaart de afwijking ten opzichte van de begroting en voorgaand jaar.

Totale Activiteitenlasten	<u>6.279.405</u>	<u>6.079.472</u>	<u>6.376.181</u>

	2011	Begroting	2010
	€	€	€
■ Rentebaten/-lasten			
Resultaat effecten	-	-	7.695
Rente inkomsten	2.161	-	311
Rente lease ABN AMRO Bank	-717	-1.500	-1.172
Rente lease ABN AMRO Bank	-2.545	-2.000	-1.753
Bankkosten	-2.075	-1.500	-2.544
Rentekosten	-7.375	-7.500	-8.250
Dividend en couponrente	-	-	-
Overige rentebaten	3.155	-	-
	<u>-7.396</u>	<u>-12.500</u>	<u>-5.713</u>

Begroting

De liquiditeitspositie 2011 is ten opzichte van de begroting verbeterd, onder meer vanwege de vooruit ontvangen subsidie Provincie Overijssel. Het effect van de doorbelasting van kosten naar Projectmanagement Patronaat Nederlands Symfonieorkest B.V. en de Stichting Patronaat Nederlands Symfonieorkest heeft eerst ultimo 2011 plaatsgevonden en nog geen noemenswaardige rente effecten in 2011.

2010

In 2011 verbeterde liquiditeitspositie. In 201 een boekwinst op verkochte effecten van € 7.695.

■ Bijzondere baten/lasten

	2011	Begroting	2010
	€	€	€
Vrijval voorzieningen	2.490	-	3.365
Overige bijzondere baten/lasten	-66.802	-	-
	<u>-64.312</u>	<u>0</u>	<u>3.365</u>

Begroting

Onder de bijzondere lasten is opgenomen een bedrag van € 45.000 welke betrekking hebben op nagekomen kosten uit 2010.

Exploitatieresultaat	92.563	211.252	-299.511

4. Overige gegevens

4.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

BRIEF DELOITTE

Deloitte Accountants B.V.
Colosseum 1
7521 PV Enschede
Postbus 672
7500 AR Enschede
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9857
www.deloitte.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Afgegeven ten behoeve van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Aan: het bestuur van Stichting Nederlands Symfonie Orkest te Enschede

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag op pagina 22 tot en met pagina 41 opgenomen jaarrekening 2011 van Stichting Nederlands Symfonie Orkest te Enschede gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2011 en de exploitatierekening over 2011 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag beide in overeenstemming met het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

Het bestuur is ten slotte verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Cultuursubsidies. Dit vereist dat wij voldoen aan voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat het financieel verslag geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in het financieel verslag. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat het financieel verslag een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Deloitte.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van het financieel verslag en voor het getrouwe beeld daarvan alsmede voor de naleving van de relevante wet- en regelgeving, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden.

Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van Stichting Nederlands Symfonie Orkest. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheid criteria en van de redelijkheid van de door Stichting Nederlands Symfonie Orkest gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van het financieel verslag.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Nederlands Symfonie Orkest per 31 december 2011 en van het resultaat over 2011 in overeenstemming met het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2011 voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals die in de subsidiebeschikking en het Controleprotocol Cultuursubsidies zijn vermeld.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW en het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Enschede, 21 maart 2012

Deloitte Accountants B.V.
was getekend: drs. F.J. van der Lee RA

3113050030-2115b-SP/jl

5. Prestatieoverzicht

	Voorgenomen gemiddelde 2009-2012		Realisatie 2009		Realisatie 2010		Realisatie 2011	
	Aantal act.	Aantal bezoeken	Aantal act.	Aantal bezoeken	Aantal act.	Aantal bezoeken	Aantal act.	Aantal bezoeken
1. Producties/programma's								
a. Nieuwe producties	48		41		0			
b. Reprises								
2. Voorstellingen/concerten								
a. In de standplaats	30	25.500	33	43.929	29	41.179	30	45.326
b. In de eigen regio (buiten standplaats)	22	15.400	31	20.586	31	20.139	29	10.096
c. In de rest van Nederland	8	5.000	4	4.014	5	4.014	4	6.694
d. In het buitenland	5	7.000	4	5.500	3	1.989	3	5.810
3. Schoolvoorstellingen/concerten								
a. In de standplaats	10	2.000	39	4.430	43	11.191	78	10.714
b. In de eigen regio (buiten standplaats)	5	900	7	2.184	15	4.553	28	5.262
c. In de rest van Nederland	0	0	0	0	0	0		
d. In het buitenland	0	0	0	0	0	0		
4. Overige activiteiten								
a. Educatieve activiteiten	10	5.000	26	1.815	36	2.920	26	1.382
b. Koor- en operabegeleidingen	20	12.800	11	7.780	32	10.985	26	13.345
c. Anders, nl:	66	32.850						
* Kamermuziek							35	7.092
* Overig muziek							17	15.365
* CD opnames en radio/tv opnames*		0	33	3.090	77	4.437	38	6.620
d. Bijzondere projecten	0	0	34	23.005	36	41.823	10	55.175
Totaal	176	106.450	222	116.333	307	143.230	324	182.881

* De tv-uitzendingen van RTV Oost (2011) zijn niet meegenomen in de aantallen (3 concerten x 26.000 mensen).

6. MODEL SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT EN BESTUUR PER 31-12-2011

Samenstelling Raad van Toezicht en Bestuur

Achternaam	Voornaam, overige initialen	m/v	Geboortejaar	Bestuurs-/ Bestuurfunctie	Datum aanstelling	Datum aftreden	1e, 2e, termijn
Molhoek	Dr. G.P.	M	1945	Lid	1 mei 2006	1 oktober 2014	2 ^e
Lintsen	Drs. J.W.	M	1962	Vicevoorzitter, audit commissie	1 september 2007	1 september 2015	2 ^e
Huisman, MBA	G.C.	V	1955	Lid, audit commissie	1 november 2008	1 november 2012	1 ^e
Kesler	Mr. H.W.	M	1949	Voorzitter, remuneratie commissie	1 september 2009	1 september 2013	1 ^e
Leisink	Drs. H.	M	1956	Lid	1 april 2011	1 april 2014	1 ^e
Hazewinkel RA	H.J.	M	1949	Lid, remuneratie commissie	1 juni 2011	1 juni 2014	1 ^e
Mannak	H.G.	M	1958	Bestuurder	1 juli 2006		Nvt

7. Samenstelling diverse organen en musici per 31-12-2011

Raad van Toezicht

De heer mr. H.W. Kesler	voorzitter
De heer drs. J.W. Lintsen	vice-voorzitter
Mevrouw G.C. Huisman MBA	lid
De heer dr. G.P. Molhoek	lid
De heer H. Leisink	lid
De heer H.J. Hazewinkel RA	lid

Directie

Harm Mannak	algemeen directeur
Jan Willem de Vriend	artistiek leider

Artistieke Zaken

Ewout van Dingstee	manager artistieke zaken
Monique Wijnker	medewerker educatie

Orkest Zaken

Léon Leijdekkers	manager orkestzaken
Willem Broekstra	manager planning
Marijke Reehuis	medewerker orkestzaken
Freek van Vliet	medewerker orkestzaken
Jos van Nellestijn	orkestbode
Jos van de Ven	bibliothecaris

Algemene zaken, Secretariaat en administratie

Janny Spierenburg	projecten en algemene zaken
Anne Bijl	project- & officemanager
Lucienne Kip	directiesecretaresse
Jaen Fiegenbaum-Rauhé	medewerker personeelszaken
Erica Weijer	financieel administratief medewerker

Marketing & Communicatie / Sponsoring

Menno van Duuren	manager communicatie
Fleur Smits	medewerker marketing & communicatie
Violette Vis-Jonkers	medewerker marketing & communicatie
Erica Weijer	medewerker marketing & communicatie
Yvette Schafraad	sponsoring & pr

Ondernemingsraad

De heer R.H. de Lange	voorzitter
Mevrouw M.C. van Vliet-Koopmans	secretaris
Mevrouw D. Mertin	lid
De heer R. Geesing	lid
Mevrouw M.M.M. Wijnker	lid

Artistieke commissie

De heer P. Bogaert	voorzitter
Mevrouw M. Sidener	lid
De heer P. Hendriks	lid
Mevrouw C. Liefers	lid
De heer T. Nobel	lid

Stichting "Vrienden van het Nederlands Symfonieorkest"

De heer mr. H.C. van der Sijs	voorzitter
De heer drs. B.A. Klaver	vice voorzitter
De heer drs. G.G.J.H.M. Leonards	secretaris
De heer drs. A.J.M. Smale	penningmeester
De heer J. Bos	contactpersoon Deventer
Mevrouw E.A.M. van der Hart-Lange	contactpersoon Enschede
Mevrouw mr. M.G. Edens MBA	contactpersoon Zwolle

Musici (peildatum 31-12-2011)

Jan Willem de Vriend
Chef-dirigent en Artistiek leider

Mark Shanahan
Vaste gast-dirigent

Eerste viool

Christiaan Bor **
Uta Klober **
Peter Bogaert*
Joan Dillon *
Karl Sousa*
Marie-Thérèse Herrman
Cordula Kocian
Daphne Laanen
Roelof de Lange
Rebecca Martin
Dorothea Mertin
Athena Norcia
Michael Rein
Clare Robinson
Wlodek Skorupski

Tweede Viool

Robert Windak *
Ruth Cox
Judith Glas-ten Cate
Paul Hendriks
Almut Hauser
Albert Oortgiesen
Janne Sorensen
Kati Tenner
Boris Tsoukerman
Annemarie van Viegen
Margo van Vliet-Koopmans

Altviool

Peter Hans Keuning *
Michèle Sidener *
Margaret Cruickshank
Harry Deen
Geert Schepel
Roelf Schepel
Eva Suslikova
Richard Wagner

Cello

Judith Chapman *
René Geesing *
Merel van Eersel
Luis Gomes Andrade
Stephan Heber
Anne Knapstein

** *eerste concertmeester*

* *plaatsvervangend concertmeester of
aanvoerder*

Contrabas

Erik Olsman *
Hans Annes
Ina Gehring
Wilton Jongmans
Michel Kroese
Tim Nobel

Fluit

Carola Ligt *
Hans Nijman

Hobo

Erna de Koning *
Esther Forschelen
Feike Wiersma

Klarinet

André Kerver*
Joop van der Blom
Frans Slotman

Fagot

Renée Knigge *
Frans Dresens
Karoline Taut

Hoorn

Corina Liefers *
Bud Fenker
Hans Hilferink
Sanne Hoeijmakers

Trompet

Ido Jan Stalman *
Daniëlle Egberts
Piertje Feenstra
Arthur Kerklaan

Trombone

Nick Danens
Ben Cruiming
Peter van Klink

Tuba

Joost Smeets

Pauken/slagwerk

Bart van Grinsven *
Frank van der Starre

Harp

Saskia Kingma *

Piano/Celesta

Inge Lulofs

Bijlage 1: Verslag Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht vergaderde 5 keer in het verslagjaar. De remuneratiecommissie vergaderde 1 keer en er vond 3 keer overleg plaats met de audit commissie. Een delegatie van de Raad heeft 1 keer overleg gehad met de OR. Daarnaast waren leden van de Raad aanwezig bij diverse concerten en officiële momenten. De belangrijkste onderwerpen die tijdens de Raad aan de orde kwamen worden genoemd.

1.2.1 Vergadering 15 februari 2011

- a. De voortgang met betrekking tot het businessplan wordt besproken. Het plan is besproken met lokale, provinciale en landelijke overheden alsmede de politiek en mogelijke private investeerders. Het plan is positief ontvangen. De Provincie overweegt haar subsidierelatie met het orkest te beëindigen middels een kapitaalstorting. Besluitvorming hierover vindt na de verkiezingen van Provinciale Staten.
- b. Van OCW is een brief ontvangen met betrekking tot de aangekondigde stelselwijzigingen. Dit houdt in dat het Orkest van het Oosten geen verplichtingen mag aangaan voor de periode na 1 januari 2013. De mogelijkheid van het oprichten van een personeelsmanagement B.V. zal daartoe worden onderzocht.
- c. De aangekondigde verhoging van de BTW van 6% naar 19% gaat definitief in per 1 juli 2011. Voor de sector Muziek is een terugval van 7% in publieksinkomsten berekend.
- d. Het Orkest van het Oosten heeft in samenwerking met het bureau StillArt voor het nieuwe seizoen een traject ingezet ter stimulering van de serieverkoop. Klanten krijgen bij reservering van een grote serie 40% korting op de reguliere kaartprijs alsmede recht op een vaste plaats gedurende de serie.

1.2.2 Vergadering 19 april 2011

- a. Jaarverslag en jaarrekening 2010. Een goedkeurende accountantsverklaring is afgegeven. In artistiek en publicitair opzicht is 2010 een heel goed jaar geweest met jammer genoeg als gevolg van tegenvallende matchingsgelden een tegenvallend financieel resultaat. Het jaarverslag en de jaarrekening 2010 worden goedgekeurd.
- b. Besloten wordt dat, mocht de Provincie positief te beslissen ten aanzien van een kapitaalimpuls, deze gelden in een aparte stichting worden ondergebracht, de Stichting Patronaat. De Raad gaat akkoord met het oprichten van deze stichting.
- c. Het Orkest van het Oosten heeft een brief van het Ministerie OCW ontvangen met de aankondiging zij voornemens is de invoering van de stelselwijziging met een jaar te vervroegen. Begin 2012 moet het beleidsplan 2013-2016 ingediend worden.
- d. De OR heeft aangegeven te willen praten over een eigen CAO daar de landelijke CAO is geëxpireerd en de onderhandelingen tot nu toe niet hebben geleid tot afspraken over een nieuwe CAO.
- e. De heer Lintsen wordt bij acclamatie herbenoemd als lid van de Raad van Toezicht Orkest van het Oosten.
- f. Mevrouw Maij neemt afscheid als lid van de Raad van Toezicht Orkest van het Oosten vanwege haar aanstaande benoeming tot gedeputeerde van Cultuur van de Provincie Overijssel.

1.2.3 Vergadering 6 juni 2011

- a. Van het Ministerie van OCW is een brief ontvangen waarin een korting op de subsidie van € 123.000 over 2012 aangekondigd wordt.
- b. Serieverkoop. Het nieuwe seizoen laat een toename van 75% in serieverkoop zien. Het aantal verkochte series ligt nu boven 1000 stuks.
- c. Oprichting personeelsvoorziening Nederlandse Orkesten BV
De Raad van Toezicht gaat akkoord met de akte van oprichting alsmede met het wijzigen van de statuten van de Stichting waarbij onder meer de doelstelling van de Stichting wordt uitgebreid met het oprichten van, deelnemen in en besturen van andere rechtspersonen.

1.2.4 20 september 2011

- a. BIS status: Orkest van het Oosten heeft een brief van het Ministerie van OCW ontvangen waarin gemeld staat dat de BIS status is ingetrokken. Orkest van het Oosten heeft officieel bezwaar aangetekend.

b. De Raad van Toezicht gaat, met inachtneming van de in de vergadering gedane aanpassingen, akkoord met de concept akte van oprichting Stichting Patronaat Orkest van het Oosten.

c. De Raad van Toezicht gaat akkoord met werving van een controller in vaste dienst van het orkest. De toenemende complexiteit van de organisatie als gevolg van de oprichting van diverse rechtspersonen en de behoefte aan accurate, snelle management informatie maakt zulks noodzakelijk.

1.2.5 22 november 2011

a. De zelfevaluatie die voorafgaand aan de vergadering plaatsvond, is positief verlopen. De Raad heeft een lijst opgesteld met onderwerpen die betrekking hebben op het door de Raad uit te oefenen toezicht. De onderwerpen betreffen: financiële rapportage, artistiek adviseur, structureren functioneren audit commissie, verbreding top orkest, en competenties leden Raad.

b. De Raad gaat akkoord met de naamswijziging van het Orkest van het Oosten naar het Nederlands Symfonieorkest (NedSym) in bestaande rechtsvormen.

c. Op 21 december wordt het voorstel voor de investeringsimpuls aan Provinciale Staten van Overijssel voorgelegd. Naar verwachting gaat Provinciale Staten akkoord met het voorstel als 1^e stap een bedrag van € 5 mio toe te kennen en als 2^e stap in 2012 de overige € 3-5 mio.

d. Vanuit de Raad van het NedSym zal een signaal worden afgegeven aan de Raad van Toezicht van de Nationale Reisopera (NRO) om tot een gesprek te komen over toekomstige samenwerking. De Raad besluit Bestuurder mandaat te geven om een plan te ontwikkelen voor het indienen van een eigen opera aanvraag bij het Ministerie van OCW, wanneer de gesprekken over de toekomstige samenwerking niet tot resultaat leiden.

e. Er wordt een "toonaangevend" kunstenplan opgesteld. Het plan moet ingediend zijn op 1 februari 2012. Het nieuwe bedrijfsmodel ligt hieraan ten grondslag. Onderdeel vormt o.a. samenwerking met Het Gelders Orkest. Deze samenwerking kan leiden tot een extra subsidie van € 500K per orkest. In de vergadering van de Raad van 17 januari 2012 zal het definitieve plan worden besproken en zal de Raad om goedkeuring worden gevraagd.

Het jaar 2011 was een heel bijzonder jaar voor het orkest. Er is een eerste belangrijke stap gezet naar een nieuw bedrijfsmodel dat minder steunt op subsidies en meer op cultureel ondernemerschap. Deze verandering vergt veel van alle betrokkenen. De Raad van Toezicht is onder de indruk van de grote betrokkenheid en de inzet van de medewerkers van het Nederlands Symfonieorkest. Wij geloven dat hun bereidheid om van deze vernieuwing een succes te maken de belangrijkste voorwaarde is voor het slagen ervan.

Mr. H.W. Kesler
Voorzitter Raad van Toezicht

Bijlage 2: Recencies

'Dit is een historisch protest'

MANIFESTATIE Twentse kunstinstituten massaal

Jong en oud protesteren ● 'Iedereen is nu gewaarschuwd!'

Met z'n honderden reizen ze deze maandag af naar Den Haag: het complete Orkest van het Oosten, de Reisopera en andere vertegenwoordigers van de Twentse cultuur. „Ik heb wakker gelegen van wat er nu gebeurt.”

door **Herman Haverkate**

DEN HAAG - Het is moordend warm op het Malieveld, als zo waar een vertegenwoordiger van de Oost-Nederlandse cultuur het podium betreedt. Na Jan Mulder betreedt Ernst Daniël Smid het podium. „Ik ben goed *fucking pissed off*”, zegt de Winterswijkse bariton voor een gehoor van naar schatting 15.000 actievoerders. Ton ten Broeke, hoornist van het Orkest van het Oosten, hoort het instemmend aan. „Wat hier gebeurt, is historisch. De hele kunstwereld bij elkaar: in de 48 jaar dat ik bij het orkest zit, heb ik zo iets nooit meegemaakt.”

Ten Broeke, met het complete Or-

kest van het Oosten, is 's ochtends per bus vertrokken vanuit Enschede. Met gemengde gevoelens, zo laat hij weten. „We krijgen mogelijk iets meer geld, maar dan nog krijgen we met een ongekende bezuiniging te maken. Dit orkest is een stuk van mijn leven. Ik heb hier wakker van gelegen.”

De emoties gaan diep. „Ik voel een grote persoonlijke woede”, zegt musicus Peter Laport uit Enschede. Hij vertegenwoordigt geen instelling maar draagt een bordje met het portret van Bach, waarbij de c is doorgestreept. „Moet ik nog meer zeggen van wat ik van deze bezuinigingen vind. Daar past maar een woord voor: Bah!”

De leden van het Orkest van het Oosten zijn in het paars, die van de Reisopera in het zwart. José Winters (27), deze ochtend opgestapt bij De Grolsch Veste, heeft het warm. „Dat heb ik er graag voor over. Dat er van alles over ons bekonkeld wordt, vind ik heel erg. Het gaat niet meer over keuzes, je bent onderdeel van een koe-

Chef-dirigent Jan Willem de Vriend van het Orkest van het Oosten als actievoerder voor het behoud van de cultuur. foto Herman Haverkate

handel tussen de regio's.”

De meeste Twentenaren, enkele honderden in totaal, zijn per bus gekomen. Anderen op eigen gelegenheid. Zoals Diane Rosens, hoofd cultuur van het Kulturhus in Haaksbergen. Ze is in het zwart gekleed, uit rouw over wat er in haar ogen met de sector gebeurt. „Als theater kunnen we geen kant meer op. Het enige wat straks telt, is volle zalen. Jong talent kunnen we geen kans meer bieden. Een ontzaglijke verschralling van het aanbod is het gevolg.”

Hanan Klei (25) uit Enschede, twee jaar geleden afgestudeerd aan de AKI, komt als beeldend kunstenaar. „Ik ben hier omdat ik wil vechten voor mijn toekomst. Die is er niet meer, als deze plannen doorgaan. Ik woon in een kraakpand, heb een bijbaantje, maar kan niet rondkomen van mijn werk. Als dit doorgaat, zal ik echt iets anders moeten doen.”

Een opmerkelijke dubbelrol is er voor Jan Willem de Vriend, chef-dirigent van het Orkest van

het Oosten. Hij loopt in het paars, maar met een bordje dat pleit voor alle topensembles in het land. „Ik ben hier ook voor mijn andere orkest, het Combattimento Consort. Maar bovenal voor de beschaving en - zeg ik met nadruk - de gezondheidszorg. Wie zo buitensporig bezuinigt op een relatief klein deel van de rijksbegroting, is echt onbeschaafd. De geestelijke gezondheid van dit land gaat door deze plannen achteruit.”

Tegen vieren is de manifestatie voorbij. Een deel van de aanwezige

gen gaat, met trommels voorop, toch naar het Plein. Rondom het Binnenhof ontstaat een dreigende situatie. Jan Willem de Vriend is dan al weg. „Of dit alles zin heeft? Dat vraag ik me niet af. Dit signaal moeten we afgeven. Niemand kan na het Malieveld vandaag nog zeggen dat hij niet gewaarschuwd is. Over tien jaar, als we tussen de puinhopen zitten van dit beleid, begrijpt iedere cultuurhater waarom deze mars er is geweest.”

TCT, 28-06-2011

Saxion-studenten broeden op het imago van het Orkest van het Oosten

ENSCHDE - Studenten van de Saxion Hogeschool maken eind deze maand wereldkundig hoe de muziek van het Orkest van het Oosten aantrekkelijker kan worden voor jongeren. De afgelopen weken gingen de studenten op zoek naar een nieuwe markt voor klassieke muziek. Ze werkten nauw samen met mensen van het Orkest van het Oosten en kregen steun van de Stadsschouwburg en het Muziekcentrum. Over drie weken komen de studenten met een uit-

gewerkt plan met aanbevelingen voor het populairder maken van klassieke muziek bij een jongere doelgroep. De adviezen spitsen zich toe op het 'vermarkten' van het Orkest van het Oosten als 'huisbespeler' van het Muziekcentrum. Hamvraag luidt: wat moet er gebeuren om jongeren te trekken en te betrekken bij de klassieke concerten van het orkest. Voor hun onderzoek konden de studenten terecht in het Nationaal Muziekkwartier waar speciaal voor

dit doel een 'broedplaats' is ingericht. In deze ruimte werken studenten, docenten en medewerkers van Saxion samen met enkele partners van het Muziekkwartier. De zoektocht van de studenten naar een nieuwe markt voor klassieke muziek, is het eerste project dat wordt uitgevoerd. Begeleider van het samenwerkingsproject is Kaj Morel die vorige maand bij Saxion is geïnstalleerd als lector Identiteitsmarketing. Hij coördineert het praktijkgerichte onderzoek.

TCT, 06-01-2011

OVERIJSSSEL Kaartverkoop orkest stijgt explosief

ENSCHEDÉ • Het Orkest van het Oosten heeft bijna 90 procent meer abonnementen verkocht dan het afgelopen seizoen.

Het orkest wil zoveel mogelijk vaste bezoekers aan zich binden door hun loyaliteit te belonen. Zij krijgen kortingen van 25 tot 40 procent. Dit aanbod slaat aan, tegen de landelijke trend in. Het Orkest van het Oosten wordt geadviseerd door een Zweeds bureau dat gespecialiseerd is in cultuurmarketing.

Het kabinet geeft het orkest vanaf 1 januari 2013 40 procent minder subsidie. Daarom is het muziekgezelschap gedwongen zelf meer inkomsten te genereren. Onlangs zegde de provincie Overijssel een subsidie van 350.000 euro versneld toe.

AD, 22-07-2011

GEWELDIGE SIEGFRIED

■ OPERA

Na *Rheingold* en *Walküre* overtreft de Nationale Reisopera zichzelf opnieuw in *Siegfried*, de derde aflevering van Wagners vierdelige *Ring des Nibelungen*. Van twee uur 's middags tot kwart voor acht 's avonds was het publiek weer eens in de ban van de 'Ring'. Na afloop werden Ed Spanjaard en het Orkest van het Oosten als helden toegejuicht.

Net als voorheen probeert Antony McDonald het verhaal zo helder mogelijk te vertellen, waarbij de mythische dimensies worden teruggebracht tot menselijke proporties. De muzikale interpretatie van Ed Spanjaard krijgt alle ruimte. Zijn uitgekende tempi passen Wagner als een handschoen. Het orkest doet de partituur in geuren en kleuren uit de doeken, verfijnd en transparant, waar nodig overweldigend. Het is spannend van begin tot eind. De Finse tenor Mati Turi, die de loodzware partij van Siegfried op de nog jonge schouders neemt, is een fantastische vondst. Er is weer iets geweldigs gerealiseerd in Enschede, voor een fractie van wat het elders kost.

Eddie Vetter

Voorstellingen t/m 11/10 in Enschede (www.reisopera.nl).
Uitzending: 1/10 om 19.00 uur via Radio 4. ★★★★★

Telegraaf, 27-09-2011

• **Mati Turi**
(Siegfried)
en **Adrian Thompson**
(Mime)
schitteren
bij de Nationale
Reisopera.

FOTO:
MARCO
BORGGRE

Hoofdrol voor fenomenale tieners

Tc Tubantia.
21-10-2011

door **Karel Masselink**

De broers Arthur en Lucas Jussen zijn fenomenen. De tieners hebben al een volle prijzenkast en een contract op zak bij een gerenommeerd Duits klassiek label. En de groei is er nog lang niet uit. Letterlijk tegen de verdrukking in slaat het Orkest van het Oosten nieuwe wegen in en heeft het zichzelf daarbij een nieuwe naam aangemeten: Nederlands Symfonieorkest. Vol goede moed trapte het orkest het nieuwe seizoen af met een opvallend Mozart-concert, waarbij een hoofdrol was weggelegd voor de Jussens. De broers voerden om beurten een pianoconcert van de klassieke grootmeester uit. Oudste

CONCERT

Orkest vh Oosten

- Enschede, Muziekcentrum, woensdagavond.
- *Mozart aan het klavier*, concert van het Orkest van het Oosten o.l.v. Jan Willem de Vriend, m.m.v. Arthur en Lucas Jussen, piano.

broer Lucas speelde 'het twintigste' soepel en vloeiend en hij liet zijn muzikale acrobatiek uit en te na zien en horen. Maar liefst twee cadensen vulde hij met de ene na de andere klankwaterval. Fijngevoeligheid en diepgang, zeker in het rustige middendeel, waren helaas wat oppervlakkiger.

Arthur liet tijdens het 23e pianoconcert de muziek als het ware door zich heen stromen. Daardoor kreeg het klankbeeld meer zeggingskracht, was er een betere balans en een betere wisselwerking met het orkest. Na het fijnzinnige begeleidingswerk gooide het orkest even de remmen los in de *Praagse Symfonie*. Dat had effect: het bruisende eerste deel werd spontaan beloond met een applaus. De Jussen-broers besloten de avond met het concert voor twee piano's en orkest. De muzikale dialogen kregen een natuurlijk karakter en dat zette de uitvoering in een prachtig licht. Een toegift ontbrak uiteraard niet: een kort en razendsnel werkje vol virtuoze vingervlugheid.

TCT, 21-10-2011

Spetteren, plonzen en sproeien

De veelbekroonde Chinese componist Tan Dun is een geniale duizendpoot. Hij laat water zingen, vogels praten en papier ruisen, en weet zelfs – via internet – de hele wereld met elkaar te laten musiceren. *HP/De Tijd* zoekt hem op in Enschede.

DOOR RUUD MEIJER, FOTO'S ILVY NJIOKIKTIJEN

Als student trok hij de bergen van West-Hunan in om oude volksliedjes op te tekenen. Tan Dun herinnert zich die expeditie nog goed, omdat hij toen een sjamaan ontmoette die op één enkele steen een chromatische toonladder kon spelen. Dat fascineerde hem zo, dat hij de man vroeg of hij ooit nog eens les van hem kon krijgen. “Wanneer je maar wilt,” antwoordde sjamaan. Vervolgens vertrok de aankomende componist naar New York om daar verder te studeren. Het zou nog achttien jaar duren voordat Tan Dun, op aandringen van cellist Yo-Yo Ma, terugkeerde naar Hunan. De sjamaan van de steen was toen al overleden. Maar van zijn volgelingen leerde hij hoe je de doden, figuurlijk, weer tot leven kunt wekken door van geest tot geest te communiceren. De bergbewoners van Hunan geloven dat stenen met vogels kunnen praten, dat vogels met water kunnen spre-

ken en water weer met de mens. Het adagium dat ook levenloze materie zeggingskracht heeft, loopt als een rode draad door Tan Duns oeuvre.

Tijdens het door het Orkest van het Oosten georganiseerde Tan Dun Festival in maart speelde het Chinese fenomeen onder meer zijn *Water Concerto*, een werk voor symfonieorkest en drie perspex schalen met water. De drie vrouwelijke percussionisten – één rechts, één links en de solist in het midden – spetteren, plonzen en sproeien dat het een aard heeft, maar toch is de maestro niet helemaal tevreden: voor het beoogde klankeffect zit er namelijk niet genoeg water in de teiltjes. “De volgende keer zal ik voor meer water zorgen,” belooft hij het orkest op snaakse toon. De musici grinniken: de olijke manier van repeteren die de dirigent erop na houdt, bevat hun wel. Tan Dun, een pietje-precies, werkt snel en efficiënt,

maar hij is erachter gekomen dat hautaine grauwen en snauwen minder effectief zijn dan een goed geplaatste grap of grol. “Muziek is leven, leven is muziek,” zegt hij later wanneer het orkest naar de kleedkamers is vertrokken. Te midden van een woud van verlaten muziekstandaards babbelt hij er ontspannen op los. “Dat heb ik altijd al gezegd, en ik zal het blijven zeggen. Als het leven leuk mag zijn, dan geldt dat ook voor het maken van muziek. Je hebt gezien hoe leuk dit orkest het vindt om mijn muziek te spelen. Ik heb het grote voordeel dat ik bijna alle orkestinstrumenten zelf heb leren bespelen. Dus wanneer ik tegen iemand zeg hoe ze op een viool ‘water’ of ‘wind’ moeten spelen, dan kan ik ze precies uitleggen of laten zien hoe dat moet. Zo kan ik de muziek voor hen laten leven.”

Tan Dun houdt van muziek die leeft. Hij heeft meerder malen te kennen gegeven

Tan Dun

dat hij levenloze, abstracte, hedendaagse gecomponeerde muziek verfoeit. Twee kenmerken van de twintigste-eeuwse componisten kenschetst hij als rampzalig. Ten eerste zijn ze te veel bezig met hoe de muziek er in de partituur grafisch uitziet, zonder zich al te veel te bekommeren over hoe dat creatief opgetekende notenschrift uiteindelijk zal klinken. Ten tweede ontpoppen zij zich als dictators die zo veel academische zeggenschap over de uitvoeringspraktijk afdwingen, dat er voor de uitvoerende musici geen greintje vrijheid meer overblijft.

‘Mijn oude puurheid kan ik niet meer bereiken. Ik ben nu te veel vergiftigd door westerse muziek.’

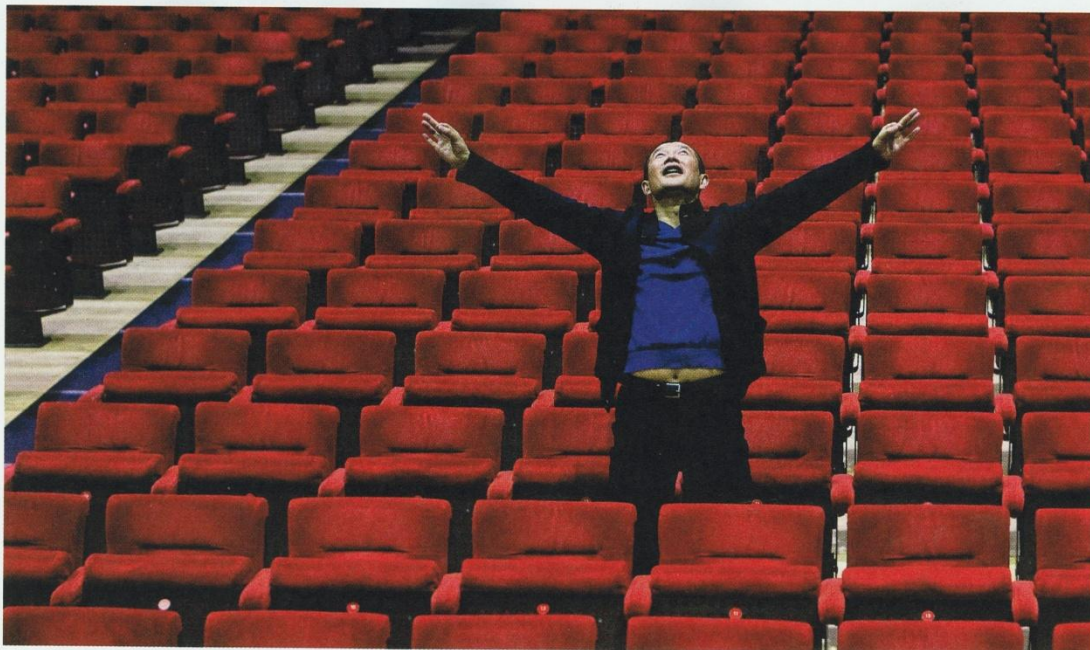
Is het waar dat Tan Dun de muziek uit de periode die leidt van de romantiek naar het twaalftoonstelsel ‘puur vergif’ heeft genoemd? De componist glimlacht verontschuldigend, beaamt die uitspraak, maar voegt eraan toe dat die sneer natuurlijk bedoeld was als een grap, maar wel een grap die, op een haar na, de waarheid ramt. “Ten tijde van de Eerste of de Tweede Wereldoorlog was er volop aanleiding

om duistere, expressionistische werken te componeren. Vandaag de dag zie ik daar minder aanleiding toe. Met name hier in het Westen is het leven welvarend en kleurrijk. En omdat ik vind dat muziek het leven moet weerspiegelen, moet je ook kleurrijke muziek schrijven.”

Water en kleur: het zijn twee typische Tan Dun-woorden die al voorkomen in de titel van *Eight Memories in Watercolor*, zijn Opus 1 uit 1978 dat nu over de hele wereld wordt gespeeld door Lang Lang. Dit Chinese wonderkind deed toen hij nog maar een tiener was auditie bij Tan Dun door een van die stukken te spelen. Dun viel bijna van zijn stoel: die stukken waren nog nooit eerder uitgevoerd en hij was de partituren al jaren kwijt. Lang Lang, die ze in de bibliotheek van het Conservatorium in Beijing had gevonden, bracht ze terug bij de componist, die ze op zijn beurt retourneerde aan de pianist nadat hij hier en daar wat wijzigingen had aangebracht. Lang Lang mocht ze op zijn repertoire zetten.

Hoe kijkt Tan Dun terug op dit vroege werk? “Puur,” antwoordt hij zonder verdere omhaal van woorden. Toen hij het werk componeerde, had hij alleen de namen van componisten als Sjostakovitsj of Debussy maar gehoord. De muziek was destijds streng verboden. Tan Dun groeide op tijdens de Culturele Revolutie en werd als kind van gestudeerde ouders ter heropvoeding naar het platteland gestuurd. “Het is een puurheid die ik nu niet meer zou kunnen bereiken,” vervolgt hij met spijt in de stem. Waarom niet? “Omdat ik nu te veel vergiftigd ben door de westerse muziek.” Tan Dun grijnst breed om te laten merken dat hij weer een beetje zit te dolle. “Het was een grapje,” zegt hij, “maar het is ook een beetje waar.”

Dun is weleens filosofischer geweest over dit werk. Hij beweerde ooit dat hij pas achteraf heeft beseft dat hij *Eight Memories in Watercolor* onbewust heeft geschreven om Lang Lang geboren te laten worden, een mystieke conclusie die teruggrijpt naar de maanden die hij verbleef te midden van de sjamanen. ▶

Tan Dun treedt in Amerika en China op in hallen en stadions waar tienduizenden mensen in kunnen

► **Tan Dun heeft** sowieso uitgesproken ideeën over componeren. Zo is daar zijn 1 = 1 = 1-doctrine. Wanneer de componist oosterse en westerse muziek met elkaar vermengt, wil hij niet beurtelings of gelijktijdig oosterse en westerse muziek horen. Hij wil dat er uit die fusie een derde en tot dusver onbekende entiteit ontstaat. Zoals hij, wanneer hij als dirigent een fluit en een hobo tegelijk laat spelen, geen fluit of hobo meer wil horen maar – hij geeft er maar een naam aan – een ‘flubo’.

Dan is er het metafysische element in zijn composities. Hij laat met zijn stukken niet alleen mensen geboren worden, hij wekt ook de doden weer tot leven. Door, zoals in *Eight Memories in Watercolor*, melodietjes te gebruiken die honderden jaren geleden door Chinese boeren werden gezongen, maakt hij die boeren toch een beetje onsterfelijk. Net als Béla Bartók bouwt Tan Dun in zijn werk voort op de volksmuziek die hij in zijn leven verzamelde. “Niet letterlijk natuurlijk: ik haal die melodietjes uit elkaar, zet ze weer op mijn manier in elkaar en laat ze op die manier weer opnieuw geboren worden. Deconstructie, reconstructie, herrijzenis: dat is de formule.”

Het is een formule die in de concerten voor papier of water duidelijk terug is te vinden. In zijn filmmuziek, waarvoor hij een Oscar en een Grammy in de wacht

‘Ik haal oude liedjes uit elkaar, zet ze op mijn manier in elkaar en laat ze opnieuw geboren worden.’

sleepte, is dat een stuk lastiger. Verschilt zijn methode om soundtracks te schrijven wezenlijk van de werkwijze die hij toepast in zijn ‘serieuze’ muziek? “Nee,” ontkent de componist stellig, “Ik vind dat mijn filmmuziek dezelfde kwaliteit moet hebben, dat de muziek ook los van de beelden overeind moet blijven.” Tan Dun wil nog wel even kwijt dat hij het merkwaardig vindt dat iedereen hem alleen maar kent van die films en dat hij over die werken de meeste vragen krijgt, terwijl hij bijvoorbeeld toch ook iets opmerkelijks als de *Internet Symphony No. 1 Eroica* voor het YouTube Symphony Orchestra heeft geschreven. “Daarnaast heb ik tientallen andere werken gecomponeerd. Wat films betreft, is de teller op drie blijven steken. Eigenlijk wilde ik er niet eens

drie componeren, totdat ik op het idee kwam dat een trilogie wel leuk zou zijn. En aan mijn medewerking aan films waren strikte voorwaarden verbonden. Ik stelde de regisseur steeds drie vragen: Is het verhaal tragisch, is het een liefdesverhaal en komen er *martial arts* in voor? Bij driemaal ja stelde ik mijn eis voor het solo-instrument. Voor *Crouching Tiger, Hidden Dragon* (2000) was dat de cello van Yo-Yo Ma, voor *Hero* (2002) de viool van Itzhak Perlman en voor *The Banquet* (2006) de piano van Lang Lang. Ik heb me intussen toch nog laten overhalen om een vierde film te doen met als solisten een cello, een viool én een piano. Grappig hè? Zo is de cirkel echt helemaal rond.”

Dit jaar gaat Tan Dun op tournee met zijn filmmuziek. In Amerika en China zal hij optreden in stadions en hallen waar tienduizenden mensen in kunnen. Hij glimlacht enigszins verontschuldigend als hij dit vertelt. Dit is precies het dubbele van de componist waar zijn criticiasters het zo moeilijk mee hebben, en Tan Dun is zich daar terdege van bewust. Maar opeens lijkt hij de juiste verklaring voor zijn dualiteit te hebben gevonden. Hij lacht schaapachtig, haalt verontschuldigend de schouders op en geeft het enige antwoord dat geloofwaardig is. “Well, it’s good for business!” |

THORBECKEGRACHTFESTIVAL Sfeervolle UITmarkt en bijzondere optredens op diverse podia

Karin Bloemen geeft concert allure

Het Thorbeckegrachtfestival bestaande uit de UITmarkt overdag en het grachtconcert 's avonds wist wederom een breed publiek te bereiken. Ondanks 'code oranje'.

door **Janske Mollen**

Met in het achterhoofd ongetwijfeld de rampzalige taferelen bij het Belgische Pukkelpop, neemt de organisatie van het Thorbeckegrachtfestival zaterdagavond geen enkel risico als ze een telefonische code oranje krijgt. Het concert wordt een half uur voor de geplande eindtijd beëindigd en het publiek wordt gevraagd naar huis te gaan.

Het is een kleine domper, maar niemand mort. Karin Bloemen heeft tenslotte net het optreden gegeven waar iedereen op hoopte; sfeervol en vol meezingers deinden mensen in bootjes op de Thorbeckegracht en op de kades mee. In haar glitterende, zilveren jurk, ingetogen begeleid door het Orkest van het Oosten, weet ze het Thorbeckegrachtconcert de allure te geven die het verdient.

Het Zwolse publiek is daarvoor dan al getraakteerd op heuse opera, bekende en minder bekende nummers van Veldhuis en Kemper en een opnieuw verrassende en uitermate onderhoudende show van studenten van ArtEZ met hun eerbetoon aan Lennart Nijgh. In vele bootjes wordt meegezongen op

'Meneer de President' en 'Het land van Maas en Waal'.

Die complimenten gelden ook voor de jongeren in het Jeugdsymfonieorkest De Vuurvogel die ettelijke uren eerder het Thorbeckegrachtfestival mochten openen. Die opening viel bijna in de meest letterlijke zin in het water, omdat

het drijvende podium het gewicht van het grote orkest moeilijk kon houden en zorgwekkend naar voren helde. Met extra ballast aan de andere zijde wist de organisatie een kleine ramp te voorkomen. Op het Meerminneplein bij de UITmarkt heerst dan ondertussen een relaxt sfeertje. Overal zitten ouders met kinderen; luisterend

naar verhalenvertellers of tekenend op grote witte poppen die later, opgeblazen met lucht, als onwerkelijke levende poppen door het parkje lopen. Zussen Hilde en Marije zijn daar met echtgenoten en kinderen speciaal voor gekomen. „Gezellige sfeer, veel te doen voor kinderen en er staat geen lange rij bij de bar.”

Instellingen als de Muzerie weten met de breakdancegroep Come Correct - inmiddels doorgedrongen tot de finale van Hollands Got Talent op 16 september - de aandacht te vestigen op de nieuwe activiteiten van de Muzerie. Op het Deltionpodium dat Achter de Broeren staat trekt de band Fierce met zangeres Marloes van Om-

men eveneens de aandacht. Maar écht druk is het toch vooral bij Tyfoon en later Giovanca. Die laatste weet zelfs een Caribisch sfeertje te

creëren en iedereen aan het dansen te krijgen. „Draaien met die heupen!”

Bekijk ook de videoreportage op www.destentor.nl/zwolle

De Stentor, 12-09-2011

Alles wat kon drijven (soms ook nog maar net) spoedde zich zaterdagavond naar de Thorbeckegracht voor het optreden van Karin Bloemen. De toegiften werden haastig ingeslikt, want er kwam onweer met de 'code oranje'. Daardoor was iedereen nog daadwerkelijk voor de bui binnen. foto Frans Paalman

Klassieke raps met Lloyd

ENSCHEDÉ - Het is niet de meest voor de hand liggende combinatie op deze (eerste) Culturele Zondag in Roombeek. Maar de rap-act van Cultuurgeluid en vijf koperblazers van het Orkest van het Oosten mag zeker memorabel worden genoemd. In het museumcafé van TwentseWelle krijgt rapper Lloyd Terborg het gemêleerde publiek moeiteloos op zijn hand. „Zeg Enschede. Zeg Culturele Zondag. Iedereen doet mee!”, houdt hij zijn toehoorders voor.

Het samenwerkingsverband van klassiek geschoolde musici met jonge rappers is niet het enige opvallende onderdeel van deze Culturele Zondag. De collega's van de Nationale Reisopera bijvoorbeeld bundelen de krachten met de garage-rockers van The Fundogs. De mix van hiphop en klassiek klinkt in elk geval aanstekelijk. „Er mag gedanst worden”, meldt Terborg. Ook de blazers van het Orkest van het Oosten hebben lol. „Wij zijn

Begeleid door vijf koperblazers van het Orkest van het Oosten presenteren de rappers van Cultuurgeluid zich in het museumcafé.

tegenwoordig het hele orkest”, laat een cynische trombonist zich ontvallen. Geïnspireerd door het publiek laat Lloyd Terborg moeite-

loos de ene na de andere rap uit zijn mond rollen. Hoewel een deel van de activiteiten vanwege het weer naar binnen moest worden

gehaald, is ook de organisatie tevreden. Een herhaling van de Culturele Zondag in Roombeek lijkt loaisch. Want in Roombeek doet iedereen mee volgens Lloyd Terborg en zijn rappers.

Zie ook

www.tctubantia.nl/enschede

TCT, 10-10-2011

Onstuimige, gedreven Beethoven

Klassiek

Orkest van het Oosten o.l.v. Jan Willem de Vriend. Gehoord: 22/6 Muziekcentrum Enschede. Aldaar t/m 19/7. Inl.: orkestvanhetoosten@nl

DOOR KASPER JANSEN

Met zes uitvoeringen van Beethovens Negende symfonie komt een eind aan de Beethovencyclus van het Orkest van het Oosten, in 2007 begonnen onder leiding van chef Jan Willem de Vriend.

De Vriend komt met een quasi-authentieke aanpak met deels antieke blaasinstrumenten en oude speelwijzen bij de strijkers. Maar belangrijker zijn de onstuimige energie en de roerige drive die hij uitstraalt. De Vriend hoort in de revolutionaire Negende de pulsen

van een oude stoommachine, met veel duister, luidruchtig en explosief gerommel in de pauken en basen.

Het resulteert in een overweldigende aankondiging van een nieuw en democratisch tijdperk waarin alle mensen broeders worden, zoals bezongen door het koor Consensus Vocalis en het uitstekende solistenkwartet met Annemarie Kremer, Wilke te Brummelstoete, Marcel Reijans en Geert Smits.

Vooraf speelt Ronald Brautigam Mozarts *Pianoconcert nr 17 KV 453* op een oude Lagrassa forte-piano, ritmisch rinkelend en twinklend, helaas soms overstemd door de blazers in het orkest. Het concert begon in Enschede met protest tegen de bezuinigingen: een leeg podium, de trompettist blies *The Last Post*.

NRC, 23-06-2011

Orkest van het Oosten in top 3

ENSCHEDÉ - Het Orkest van het Oosten klasseert zich in de top 3 van Nederlandse orkesten. Dat blijkt uit een vergelijking van tien orkesten door de Visitatiecommissie Nederlandse Orkesten, uitgevoerd in 2010 en inmiddels aangeboden aan de staatssecretaris van Cultuur.

De visitatiecommissie heeft vooral waardering voor het enthousiasme en de dadendrang van Het Orkest van het Oosten. Zij stelt vast dat het orkest 'samenwerkingsgericht, initiatiefrijk en ondernemend is'.

TCT, 06-04-2011

Magistrale 'Siegfried' van Spanjaard

Opera

Orkest van het Oosten en solisten olv Ed Spanjaard met 'Siegfried' van Wagner op 25/9 in Nationaal Muziekkwartier Enschede. Daar t/m 11/10. Via Radio 4 op 1/10 vanaf 19.00 uur. www.reisopera.nl

Aan het applaus in Enschede leek geen einde te komen. Door het dolle waren de premièregangers die op zondag van twee uur 's middags tot half acht 's avonds hun oren en ogen hadden gelaafd aan een in alle opzichten magistrale uitvoering van Wagners 'Siegfried'.

De Nationale Reisopera toont lef door met opgeheven hoofd de in 2009 begonnen opbouw van het vierdelige 'Der Ring des Nibelungen' van Wagner op hoog niveau voort te zetten. Dat ze in Enschede nog zoveel energie en doorzettingsvermogen kunnen opbrengen – staatssecretaris Zijlstra reduceert het volwaardige operagezelschap vanaf 2013 tot een miezerige productiekernteam – is bewonderenswaardig. 'Lachender Tod' zei een woordvoerder over die houding van de Reisopera. Het zijn de laatste woorden in 'Siegfried'.

Het is alsof het gezelschap zijn bestaansrecht dubbel wilde onderstrepen door met zo'n onnavolgbaar goede enscenering van het moeilijkste deel van de 'Ring' op de proppen te komen. Als primus inter pares komt dirigent Ed Spanjaard veruit alle lof toe. Wat hij met het ontzettende Orkest van het Oosten voor elkaar

Wotan (Harry Peeters) gaat te rade bij oermoeder Erda (Ceri Williams) in 'Siegfried'.

FOTO MARCO BORGGREVE

kreeg, daar zal menig internationaal operahuis met jaloezie naar kijken. Al vanaf de eerste tonen ontvouwdde zich in die grote orkestbak een muzikaal wonder, dat zich amper laat beschrijven. Wat een laaiend begin

van de derde akte en wat een liefde in het voorspel tot de laatste scène! Een meesterorkest geleid door een meesterdirigent leverde als vanzelf een meesterlijke voorstelling op, eentje die lang zal nadenderen.

Ondertussen gaat regisseur Antony McDonald (tevens decors en kostuums) inventief en aanstekelijk door met het onmythologiseren van het epische goden- en mensendrama. Wotan is bij hem haast een blijde bos-

wachter in knickerbocker die bij zijn bezoeken aan de smidse van Nibelung Mime en het boudoir van oermoeder Erda netjes zijn lange jas en hoed aan een haakje hangt. In dat boudoir bewaart Erda (een geweldig zingende Ceri Williams) de liefdesbrieven van de oppergod en heeft ze fotootjes van haar dochter Brünnhilde in de kasspiegel gestoken.

Geweldig ook de kinderwagens, verwijzend naar al die geslachten die haast lukraak verwekt en opgevoed worden, maar die uiteindelijk niets dan onheil brengen.

In McDonalds heerlijk kneuterige door een schemerlamp beschenen wereldje liepen een paar dijken naar strotten rond. De Estse tenor Mati Turi zong de *killing* titelrol voor het eerst en deed dat met schijnbaar gemak. Tot aan het moordende einde behield hij zijn klaroengeluid dat alleen wat dunner en zachter in de hoogste regionen werd. Hij wist zelfs ontroerende halftonen te produceren. Een ontdekking.

Harry Peeters vervolgde zijn succesvolle interpretatie van Wotan met vooral in de confrontatie met zijn kleinzoon Siegfried groots resultaat. Judith Németh (Brünnhilde) werd fantastisch wakker en ontroerde in haar angst voor haar verloren godenstatus. Adrian Thompson maakte van de veeze dwerg Mime in spel en stem een prachtig weerzirkend figuur, half vrouwelijk, half mannelijk. Ook al een roldebuut. Hulde.

Peter van der Lint

Jan Willem de Vriend (links) en Harm Mannak tekenen het contract dat de chef-dirigent voor nog eens drie jaar verbindt aan het Nederlands Symfonieorkest. foto Eric Brinkhorst

Trouw, 27-09-2011

'Naam komt niet uit de lucht vallen'

vervolg van **voorpagina**

Harm Mannak maakte de naamswijziging van het Orkest van het Oosten bekend vlak voor aanvang van een concert waarbij de populaire pianobroers Arthur en Lucas Jussen optraden als solist. Ook deelde de orkestdirecteur mee dat chef-dirigent Jan Willem de Vriend zijn contract met het Overijsselse orkest met drie jaar heeft verlengd. Volgens Mannak betekent de naamswijziging niet dat het orkest zijn band met de provincie ver-

waarloost. „Integendeel, we zetten daar de komende jaren zwaarder dan ooit op in. Maar aan de andere kant: we moeten nu hard op zoek naar andere vormen van financiering. In dat verband hebben we te vaak gemerkt dat onze huidige naam eventuele geldschietters van buiten de provincie afschrikt. Onze nieuwe naam komt bovendien niet uit de lucht vallen. In het buitenland en op onze cd's staan we bekend als The Netherlands Symphony Orchestra.”

Met de nieuwe naam hoopt het or-

kest te kunnen bouwen aan een nieuwe toekomst. Eerder deze week werd bekend dat het gezelschap eenmalig een bijdrage tegemoet kan zien van de provincie Overijssel, met een omvang van 8 miljoen tot 10 miljoen euro. Mede dankzij dit geld, een nieuw marketingbeleid en sponsors hoopt het orkest in 2018 te kunnen draaien met de helft van het huidige subsidiebedrag van 6 miljoen euro. Ook de jaarlijkse provinciale bijdrage van 3,5 ton zal dan worden stopgezet.

TCT, 20-10-2011

Ondernemend Enschedees orkest beloond

■ Nederlands Symfonieorkest ontvangt tegen de trend in vijf miljoen subsidie

Van onze redactie cultuur & media

Het zijn bittere tijden voor de Nederlandse symfonieorkesten, maar het goede nieuws stapelt zich de laatste maanden op in Enschede. Provinciale Staten van Overijssel investeert vijf miljoen euro in het Nederlands Symfonieorkest (voorheen Orkest van het Oosten), waarmee het de komende jaren een vernieuwend businessplan kan invoeren. Met dat plan hoopt het orkest meer geld uit de markt te halen en onafhankelijker te worden van overheidssubsidies.

Aan het begin van het seizoen kwam het Nederlands Symfonieorkest al met de opvallende mededeling dat het maar liefst 90 procent meer abonnementen had verkocht – tegen elke trend in. Het Enschedese orkest timmert duidelijk aan de weg. In oktober al veranderde het zijn naam in Nederlands Symfonieorkest, omdat de naam Orkest van het Oosten internationaal niet lekker bekt. Op cd's en op buitenlandse tournees afficheerde het orkest zich al veel langer als The Netherlands Symphony Orchestra.

Jan Willem de Vriend is sinds 2006 chef-dirigent van het orkest, waar hij Jaap van Zweden opvolgde. De Vriend voerde ook in artistiek opzicht opvallende veranderingen

door, veranderingen die nationaal en internationaal gunstig ontvangen worden. Onlangs verlengde hij zijn contract tot 2016.

Harm Mannak, algemeen directeur van het Nederland Symfonieorkest, is blij met de steun van de provincie. "Dit is een grote erkenning van ons ondernemerschap. En van onze doelstelling om zo veel mogelijk mensen, vooral in Overijssel, te betrekken bij klassieke muziek." Orkest en provincie lopen met deze vorm van cultureel ondernemerschap voorop. Het moet de eerste stap zijn in de beëindiging van de subsidierelatie.

Ook binnen het Muziekcentrum van de Omroep (MCO), waar de radioorkesten en het Groot Omroepkoor onder vallen, denkt men na over cultureel ondernemerschap. Op initiatief van enkele musici wordt onderzocht of een projectorkest kan worden opgezet dat zonder subsidie kan draaien. Een naam is er al: Ludwig. De radioorkesten raken in 2013 de helft van hun rijkssubsidie kwijt.

Anton Kok, directeur van het MCO: "Het voordeel van een projectorkest is dat je er makkelijker nieuw publiek mee kunt trekken. Met de bestaande formats lukt dat de orkesten niet. Een projectorkest is flexibeler en kan in andere formules dan het geijkte concert werken."

Op aanwijzingen van chef-dirigent Jan Willem de Vriend dirigeerde de 11-jarige Silke Euverman gisterochtend het Orkest van het Oosten.

foto Robin Hilberink

Silke neemt even het stokje over...

ENSCHEDÉ - Ze hadden van tevoren op school flink geoefend op de Wii-spelcomputer, de leerlingen van basisschool Dalton Hengelo Zuid. Met behulp van een virtueel orkest leerden ze dat elke beweging die een dirigent maakt, een eigen betekenis heeft. Goed voorbereid brachten ze gisterochtend vervolgens een bezoek aan het Muziekcentrum in Enschede, waar ze een repetitie van het Orkest van het Oosten (OvhO) mochten bijwonen.

Dat drie van hen ook daadwerkelijk even het stokje van chef-dirigent Jan Willem de Vriend mochten vasthouden, was het gevolg van een verloting. Onder de tientallen scholen die zich vóór 1 september hadden aangemeld voor het educatieve aanbod van het OvhO, werd deze 'bonusactiviteit' verloot. Basisschool Dalton Hengelo Zuid viel dus in de prijzen, en wees vervolgens zelf drie dirigenten-in-de-dop aan.

„Best wel spannend”, vond de elfjarige Silke Euverman, één van de gelukkigsten. „Vooral omdat ik op het podium voor al die mensen moest gaan staan en iedereen naar me keek. Gelukkig vertelde de dirigent wat ik moest doen. Hij zei dat als ik wilde dat de orkestleden deden wat ik zei, ik de mensen goed moest aankijken. Als het om tries-te muziek ging, moest ik zelf ook

een beetje treurig kijken. En als ik wilde dat het orkest juist vrolijk speelde, moest ik veel met mijn ar-

men zwaaien.”

Tijdens de repetitie stond de Eerste Symfonie van Mahler op het programma. „Muziek die soms droevig is en dan juist weer vrolijk. Dat maakte het extra moeilijk”, vond Silke, die het hartstikke leuk vond om dirigent te zijn. Want: „Iedereen doet wat jij wilt.” Het Orkest van het Oosten krijgt regelmatig schoolklassen op bezoek.

Ewout van Dingstee, manager artistieke zaken, schat dat er minstens eens per week een repetitie bijgewoond wordt. Ook kunnen scholen een musicus uitnodigen, die dan in de klas komt vertellen over het orkest en zijn of haar instrument. Anderhalf jaar geleden werd het educatiebeleid van het OvhO nieuw leven ingeblazen. Met het activiteitenaanbod wil het orkest proberen om jonge kinderen in contact te brengen met klassieke muziek.

Behalve dat ze de repetitie mochten bijwonen, kregen de Hengelse leerlingen gisterochtend ook een rondleiding door het Muziekcentrum. Ook konden ze verschillende strijk- en blaasinstrumenten uitproberen. Verder mochten ze tijdens de repetitie op het podium tussen de orkestleden zitten.

TCT, 01-03-2011

Trouw, 24-12-2011

Recensie

Oud werk klinkt nieuw

KLASSIEKE MUZIEK

ORKEST VAN HET OOSTEN

**Mozart en Beethoven door het
Orkest van het Oosten o.l.v.
Jan Willem de Vriend.**

19 juli, Concertgebouw, Amsterdam.

*Mozarts arpeggio's en
toonladders sproeien als
klaterende druppeltjes de
zaal in.*

Glunderend als twee jongetjes namen pianist Ronald Brautigam (56) en dirigent Jan Willem de Vriend (51) de ovaties in ontvangst die in het Concertgebouw opstegen na hun vertolking van Mozarts *Pianoconcert no. 17*. Dat klopte met de frisheid van hun benadering, waardoor het bekende werk bijna als nieuw klonk.

Brautigam bespeelde geen moderne concertvleugel, maar een lichter klinkende Lagrassa-fortepiano, waarmee hij Mozarts arpeggio's en toonladders als klaterende druppeltjes de zaal in sproeide. Als een kwinkelerende merel klonk het instrument boven alles uit. Het aandeel van het Orkest van het Oosten was overigens niet minder fijngevoelig.

En dat was alleen nog maar de opmaat voor een uitvoering van Beethovens *Negende Symfonie* die beschouwd mag worden als een voorlopige kroon op het werk dat De Vriend bij het Orkest van het Oosten heeft verricht. Het Enschedese gezelschap heeft een gelukkige hand van kiezen als het om chefdirigenten gaat. Halvervee de jaren negentig trad Jaap

van Zweden aan, die het spelpeil van provinciaal naar landelijk niveau verhief. En de afgelopen vijf jaar heeft De Vriend, die zijn roots heeft in de sector oude muziek, de orkestklank verder bijgeslepen.

Het is dan ook wrang dat het orkest de komende jaren geconfronteerd wordt met een halvering van de subsidie. Om het orkest meer armslag te geven, heeft Provinciale Staten besloten de subsidie voor het komend jaar vervroegd beschikbaar te stellen.

De Vriends *Negende* is het sluitstuk van een Beethoven-cyclus die in zijn geheel op cd zal worden uitgebracht. Ook in dit werk realiseert hij door gebruik te maken van natuurhoorns een klankbeeld dat lichter is dan bij de gebruikelijke moderne orkesten het geval is. Het maakt dat hij de muziek stevig kan aanzetten zonder dat de klank zwaar wordt of dichtloopt. En dat is cruciaal bij Beethovens *Negende*, een werk dat altijd risico loopt te bezwijken onder zijn genadeloos doordenderende ritmes en zijn overladen finale.

De Vriend hield de turbulentie in de eerst twee delen voortreffelijk in de hand, waarbij hij zorgde voor fascinerende rustmomenten met spiegelgladde strijkers, die in het derde deel een nog rimpellozer hymnisch gezang liet horen.

De krachtproef van het slotdeel, *Alle Menschen werden Brüder*, doorstond het gezelschap met vlag en wimpel. Dat was niet alleen te danken aan de heldere klank van het semiprofessionele koor Consensus Vocalis en het voortreffelijke solistenkwartet, maar vooral aan de doseerkunst van de Vriend, die duidelijk wist te maken hoe schokkend modern dit bijna twee eeuwen oude werk destijds geweest moet zijn.

Frits van der Waa

Volkscrant, 21-07-2011

KLASSIEK

★★★★★

TAN DUN FESTIVAL

De Spiegel, Zwolle

Tan Dun Festival, door het Orkest van het Oosten, o.l.v. Tan Dun; 24/3. Mahler, Tan en Brahms door Holland Symfonia o.l.v. Otto Tausk; 25/3. Philharmonie, Haarlem. Herh. Alkmaar (29/3) en Leiden (30/3). Radio 4: 7/4, 20.00 uur.

De faam van de Chinees-Amerikaanse componist Tan Dun strekt zich door toedoen van Holland Symfonia en het Orkest van het Oosten tegenwoordig uit van Alkmaar tot Zwolle. Vorige week wijdde het Overijsselse orkest zelfs een heel festival aan de succesvolle 'muzieksjamaan', zoals Tan zichzelf graag mag betitelen. De 53-jarige toondichter is bijzonder levensbeschouwelijk ingesteld; hij bekommert zich om de traditie, maar is niet bang het nieuwe te omarmen. Het grote publiek kent hem misschien van zijn score bij de film *Crouching Tiger, Hidden Dragon*. Voor het echte werk moesten we donderdag in De Spiegel in Zwolle zijn. Daar leidde Tan uitvoeringen van zijn *Water Concerto* en zijn *Paper Concerto*. Deze stukken bevatten de essentie van zijn muziek: een speurtocht naar de muzikale mogelijkheden van de simpelst denkbare materialen, om die vervolgens te combineren met de verworvenheden van de westerse cultuurmuziek. Deze 'organische' muziek is evenzeer theatrale muziek: zo opende het *Water Concerto* met de onaardse, etherische klank van drie 'waterfo-

nen', waarna slagwerkster Beibei Wang en haar twee *sidekicks* zich vermeiden in het druppelen, klotsen en petsen in drie met water gevulde kommen, onder almaar opzweperder begeleiding van het orkest.

De kekke *Internet Symphony no.1*

- van een tweede is nog niets vernomen - is een werk met een toegiftlengte van nog geen vijf minuten, maar legt in sneltreinvaart allerlei verbindingen tussen Oost en West en hoge en lage cultuur - van een citaat uit Beethovens *Eroica* tot het geloei van vuvuzela's.

Het toeval wilde dat daags daarop in Haarlem de Amerikaanse gitaardiva Sharon Isbin bij Holland Symfonia de solopartij van Tans in 1996 voor haar geschreven concert *Yi-2* vertolkte. Het programma wordt deze week herhaald. Er is wel een microfoontje voor nodig om haar puntgave beheersing van het instrument te redden van het stevige orkestgeluid, maar gelukkig heeft Tan haar met vele fraaie quasi-geïmproviseerde solo's bedeed, waarin de klank van de gitaar wordt omgebogen naar die van de pipa, de Chinese luit. Tegelijkertijd is dat element op virtuoze wijze vervlochten met het felle akkoordwerk en voetgestamp van de Spaanse flamenco. Het verband met de omlijstende composities van Mahler en Brahms is niet duidelijk, maar onder dirigent Otto Tausk komt Holland Symfonia ook daar tot energieke en vurige vertolkingen.

Frits van der Waa

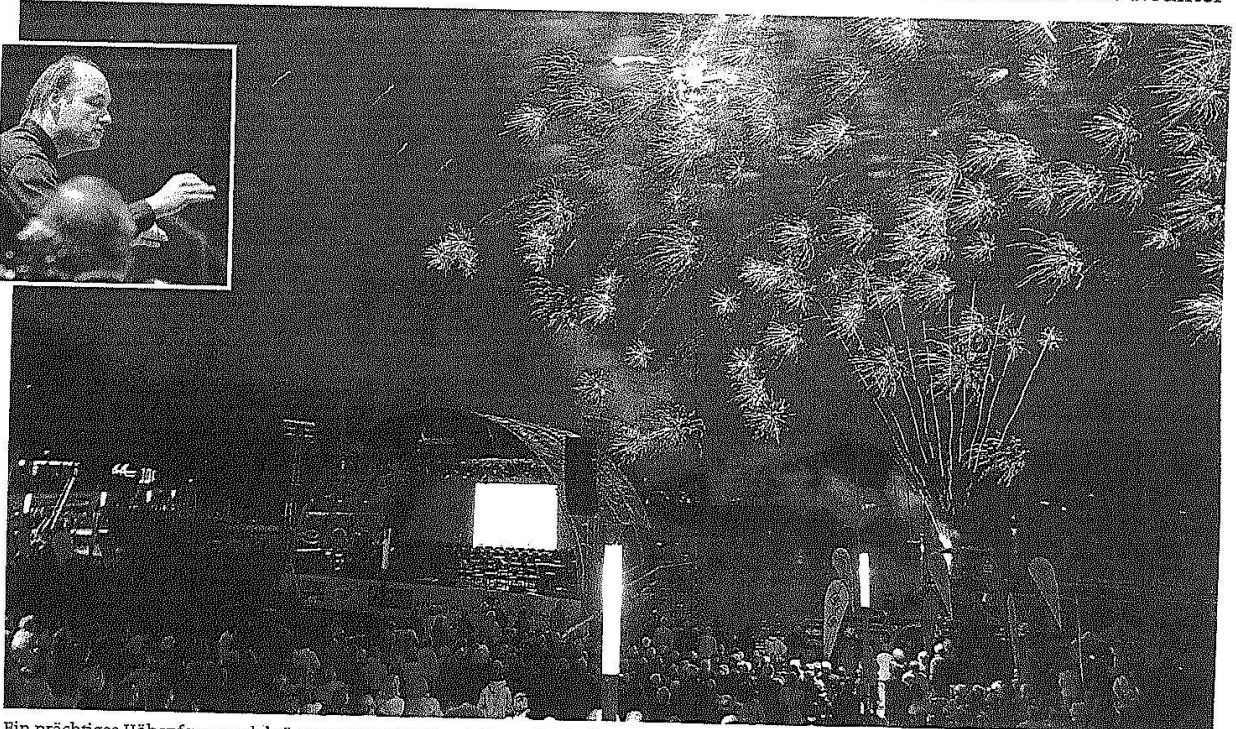
Tan Dun is niet bang het nieuwe te omarmen

TAN DUN FESTIVAL DE SPIEGEL
ZWOLLE

Volkskrant, 28-03-2011

Zum Finale sprühten Götterfunken

Orkest van het Oosten und Consensus Vocalis Oldenzaal krönen „AaSerenaden“ mit Beethovens Neunter

Ein prächtiges Höhenfeuerwerk krönte am Sonntagabend die zweite Auflage der „AaSerenaden“. Zuvor präsentierte das „Orkest van het Oosten“ und der Chor „Consensus Vocalis“ aus Oldenzaal unter der Gesamtleitung von Jan Willem de Vriend (kl. Foto) Beethovens Neunter. Foto: Wilfried Gerharz

Von unserem
Redaktionsmitglied
Johannes Loy

MÜNSTER. Am Ende ließen die Götter wirklich Funken auf den Aasee niederregnen. Die „AaSerenaden“ in ihrer zweiten Auflage endeten mit einem feurigen Sahnehäubchen, einem viertelstündigen Höhenfeuerwerk nämlich, begleitet von den üblicherweise passenden Fanfarenklängen aus „Also sprach Zarathustra“ von Richard Strauss. „Zarathustra“ kam zu dieser vorgerückten Stunde allerdings schon vom Band. Staunend schauten die rund 5000 Zuschauer und Zuhörer an diesem Abend an den dunklen Sommerhimmel, an dem Wol-

kenfetzen vorbeihuschten, ihre Regenfracht allerdings für sich behielten. So erlebte das dreitägige Crossover-Festival einen trockenen und feurigen Abschluss.

Kühl war es, aber nicht kalt. Für innere Wärme und europäisch-brüderlich gestimmte Atmosphäre hatten zuvor die freundlichen Nachbarn aus Enschede gesorgt. Das „Orkest van het Oosten“ unter der Leitung des wie Kurt Masur ohne Taktstock-dirigierenden Jan Willem de Vriend präsentierte mit der notwendigen starken stimmlichen Unterstützung des „Consensus Vocalis“ aus Oldenzaal Ludwig van Beethovens Neunte. Ein gut 70-minütiges Werk, das fast jeder Musikfreund zu

kennen glaubt, dennoch aber vergleichsweise selten in voller Live-Pracht erlebt, weil es natürlich einen gewissen Aufwand erfordert, ein Orchester, einen großen Chor und vier gute Solisten auf der Bühne zu vereinen, und der Anlass für ein solches Stück in der Regel schon sehr außergewöhnlich und festlich sein muss.

Steht man einmal davon ab, dass eine Freiluft-Akustik und die Verstärkung mit Lautsprechern immer heikel sind, so erlebten die Gäste auf den Aasee-Terrassen eine durchaus klangprächtige Vorstellung der niederländischen Gäste. Jan Willem de Vriend arbeitete die markanten Eckpunkte gut heraus, forcierte das Tempo, ohne

seine Musiker vom Zügel zu lassen. Stehender Applaus für die Gäste, die als Zugabe noch einen Beethoven auspackten, nämlich den Schlusschor aus „Fidelio“.

Piano-Solist Hans-Martin Limberg sowie anschließend das Orchester der Musikhochschule Münster unter der Leitung des „AaSerenaden“-Intendant Peter von Wienhardt am Schimmel-Flügel hatten das Publikum aus Münster und dem Münsterland zuvor schon in Stimmung gebracht. Von Wienhardt spendete dem Publikum seinerseits Applaus und bezifferte die Zuschauerzahl auf rund 14 000 an drei Konzertabenden. Da steht einer Neuaufgabe 2012 doch eigentlich nichts im Wege...

KOMMENTAR

Bereicherung

Die „AaSerenaden“ sind noch jung, aber sie wachsen schnell. Etwa doppelt so viele Zuschauer wie bei der Premiere 2011 sprechen eine deutliche Sprache. Die Musikfreunde goutieren das eintrittsfreie Crossover-Programm von Rock und Pop bis hin zur gediegenen Klassik. Auch die Mischung mit Künstlern aus Münster und der näheren Nachbarschaft kommt an. So kann es weitergehen. Die „AaSerenaden“ sind ausbaufähig. Sie werden sich in Münster etablieren. **Johannes Loy**

West Fälischen Nachrichten, 19-07-2011